

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P464

[4701] - 1001

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A (Regular)

COMPULSORY ENGLISH

Text Prescribed : Visionary Gleam - Prose / Poetry

Edited by : Ashok Chaskar, Arjun Jadhav and Sanjay Pagare

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

(A)

- a) Write a note on the astrologer's way of dealing with his clients.
- b) Explain how low self - esteem affects one's communicative ability.

(B)

- a) Comment on the significance of the title of the short story 'The Gift of the Magi'.
- b) Attempt a character - sketch of Sir Mohan Lal.

Q2) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

(A)

- a) How does the poet compare his beloved in the poem 'A Red, Red Rose'?
- b) Comment on the theme of the poem 'A Red, Red Rose'?

(B)

- a) Explain the significance of the poem 'Where the Mind is Without Fear' in the context of the Indian freedom struggle.
- b) Explain the theme of the poem 'If You Call Me'.

P.T.O.

Q3) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

(A)

- a) 'Unity in diversity should strengthen the nation'. Explain.
- b) How can the youth make themselves fit for the task of serving the nation?

(B)

- a) How does Dr. Ambedkar describe the existence of caste system in India?
- b) What message does the writer want to convey through the short story 'The Eyes are not Here'?

Q4) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

(A)

- a) How does William Wordsworth describe the city of London in his poem 'Upon Westminster Bridge'?
- b) How does Arun Kolatkar describe the old woman?

(B)

- a) Comment on the significance of the title of the poem 'An Old Woman'.
- b) Elaborate the central idea of the poem 'Success is Counted Sweetest'

Q5) A) Attempt any FOUR of the following : **[8]**

- a) Fill in the blanks in the sentence below, using verbs in the simple present form:

The Sun _____ (rise) in the east and _____ (set) in the west.

- b) Fill in the blanks in the dialogue below, using the present progressive tense:

Teacher : Ravi, What are you doing?

Ravi : I _____ (read) a story book.

Teacher : Do you think you should be doing that now when your classmates _____ (make) their presentations?

- c) Fill in the blanks in the sentence below, putting the verbs in brackets in either the simple past or the past perfect tense, as required :
Before We _____ (get) to the bridge, the water _____ (risen) above the danger mark.

- d) Correct the following sentence :
I stays with my uncle and aunt.
- e) Rewrite the following sentence in the tense suggested in bracket :
They were working all day. (Change into the simple present tense)
- f) Fill in the blank in the sentence below, using the appropriate form (Singular / Plural) of the verb given in bracket :
Everyone _____ (look at : present progressive) the beautiful paintings on the walls.

B) Attempt any TWO of the following : [8]

- a) Nina is on her way to her violin class. She meets Dr. Ramesh her father's boss, outside the music school. Write a formal dialogue based on this situation.
- b) The general manager of a company invites two colleagues to lunch. One accepts and other declines the invitation. Write a dialogue based on this situation.
- c) Your friend Rajesh wins the first prize of English elocution competition in your college. You want to congratulate him for his achievement. Write an informal dialogue based on this situation.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P465

[Total No. of Pages : 7

[4701] - 1002

F.Y. B.A.

MARATHI

G - 1 : आधुनिक मराठी वाङ्मय

(पूनर्रचित अभ्यासक्रम)

(2013 पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- पाठ्यपुस्तके :- 1) मराठी विनोदी कथा
2) मातृपंचक
3) व्यावहारिक मराठी

सूचना :- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

प्र.1) अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची 20 शब्दांत उत्तरे लिहा.

[10]

- i) 'सुदाम्याचे पोहे' या विनोदी कथासंग्रहाचे लेखक कोण?
- ii) राम गणेश गडकरी यांच्या विनोदी कथेचे नाव सांगा.
- iii) मंगला गोडबोले यांच्या दोन लेख संग्रहाची नावे सांगा.
- iv) 'म्हैस' या कथेतील म्हशीच्या मालकाचे नाव कोणते?
- v) नागू गवळ्याचा हातखंडा विषय कोणता?
- vi) कथा म्हणजे काय?
- vii) 'मराठी विनोदी कथा' या पाठ्यपुस्तकाचे संपादक कोण?

P.T.O.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची 20 शब्दांत उत्तरे लिहा.

[10]

- i) 'धरत्रीले दंडवत' ही कविता कुणी लिहिली?
- ii) वामन निंबाळकर यांची 'जन्मदात्री आई' या विभागातील कविता कोणती?
- iii) 'मातृभाषा' या विभागातील दोन कविंची नावे सांगा.
- iv) 'माझी रेणुका माउली' ही कविता कुणी लिहिली?
- v) यशवंत मनोहरांनी 'भीमाई' असे कुणास म्हटले आहे.
- vi) 'आई एक नाव असतं' या काव्यपंक्तीचे कवी कोण?
- vii) 'डेबू' या कादंबरीचे लेखक कोण?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 50 शब्दांत उत्तरे लिहा.

[10]

- i) फ. मुं. शिंदे यांच्या 'आई' या कवितेचा आशय थोडक्यात विशद करा.
- ii) 'माझा मन्हाटाचि बोलू' या कवितेतील मराठी भाषेचा महिमा थोडक्यात सांगा.
- iii) नारायण सुर्वे यांनी आपल्या आईचे चित्रण वात्सल्यपूर्ण शब्दात कसे केले आहे.
- iv) 'हतभागिनी' कवितेतून व्यक्त झालेला मातृभूमीचा भाव विशद करा.

प्र.3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा.

[10]

- i) 'झोप' या कथेतील विनोदी अनुभव विशद करा.
- ii) 'पहिले कावळे समेलन' या कथेचा आशय थोडक्यात सांगा.

- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
- i) 'मातृपंचक' मधील 'मातृभाषा' या विभागातील कविताचा थोडक्यात आढावा द्या.
- ii) 'मातृपंचक' मधील काळ्या आई विषयी प्रेम व्यक्त करणाऱ्या कवितांचा आढावा द्या.

प्र.4) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 150 शब्दांत उत्तर लिहा. [5]

- i) वाचन कौशल्य म्हणजे काय? वाचनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) भाषण कौशल्याचा थोडक्यात आढावा द्या.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. [15]

- i) वर्तमानपत्रासाठी बातमी तयार करतांना कोणती पथ्ये पाळावीत ते विशद करा.
- ii) आकाशवाणी साठी मुलाखत घेतांना घ्यावयाची काळजी थोडक्यात स्पष्ट करा.
- iii) दूरदर्शन या प्रसारमाध्यमाचे वेगळेपण थोडक्यात सांगा.
- iv) महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या 'स्नेहसमेलना'ची वर्तमानपत्रासाठी बातमी तयार करा.
- v) 'वर्तमान पत्र' जनलोकांत प्रिय का आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.5) अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच शब्दांचे मराठी पारिभाषिक शब्द लिहा. [5]

- i) Hospital
- ii) Incometax
- iii) Rural
- iv) Suspend
- v) Approval
- vi) Court
- vii) Fine
- viii) Circular

ब) खालीलपैकी कोणतेही पाच शब्द शुद्ध स्वरूपात लिहा.

[5]

- i) अंकुष
- ii) उणिव
- iii) आशिर्वाद
- iv) धार्मीक
- v) प्रदुषण
- vi) ग्रामिण
- vii) तांत्रिक
- viii) राजिनामा

Total No. of Questions : 4]

P465

[4701] - 1002

F.Y. B.A.

MARATHI

G - 1 : व्यावहारिक व उपयोजित मराठी
(पर्यायी अभ्यासक्रम)
(2013 पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) बोली व प्रमाणभाषा या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ii) लेखनासाठी आवश्यक दोन कौशल्ये सांगा.
- iii) ऱ्हस्व दीर्घासंबंधी असणारे कोणतेही दोन नियम सांगा.
- iv) ललित निबंध म्हणजे काय?
- v) मुद्रितशोधनाच्या कोणत्याही दोन खुणा काढून त्याचा अर्थ सांगा.
- vi) संभाषणास आवश्यक कोणतेही दोन कौशल्ये सांगा.
- vii) खालील म्हणींचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.
  - अ) ऐकावे जनाचे करावे मनाचे
  - ब) नाव मोठे लक्षण खोटे
- viii) खालील विषयावर प्रत्येकी दोन घोषवाक्ये तयार करा.
  - अ) हुंडा बंदी
  - ब) हेल्मेट सक्ती

ix) पुढील कल्पनांचे एकत्रीकरण करून त्यासाठी एक शब्द लिहा.

अ) दररोज प्रसिद्ध होणारे

ब) पाण्याखालून चालणारी बोट

x) पुढील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.

अ) केसाने गळा कापणे

ब) हुतात्मा होणे

xi) पुढील शब्द शुद्ध करून लिहा.

अ) निस्वार्थी

ब) सोयरिक

xii) खालील इंग्लिश शब्दांसाठी मराठी पारिभाषिक शब्द लिहा.

अ) Without Pay

ब) Cash Book

प्र.2) अ) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे 50 शब्दांपर्यंत लिहा. [5]

i) मानवी जीवनातील भाषेचे स्थान स्पष्ट करा.

ii) भाषण आणि संभाषण संकल्पना स्पष्ट करून संभाषणाचे महत्व सांगा.

ब) पुढील दिलेल्या उताऱ्याचे सारांशलेखन करून उचित शीर्षक द्या. [5]

“जातीने मनुष्य श्रेष्ठ किंवा कनिष्ठ ठरतो. हा विचार सर्व संत – महंतांनी आणि विचारवंतांनी पुसून टाकण्याचा अखंड प्रयत्न केला आहे. संतांचे विचार आणि आचार समतेचे द्योतक आहेत. विशाल आणि सर्वसमावेशक दृष्टी संतांच्या साहित्यातून प्रकट झाली आहे. ‘भेदाभेद भ्रम अमंगळ’ ‘जे जे भेटे भूत ते ते जाणजे भगवंत’ हा उदात्त विचार तर्कशुद्ध आहे. आपल्या खांद्यावर जातीय उच्चनीचतेचे जे पिशाच शतकानुशतके ठाण मांडून बसले आहे ते फेकून दिले पाहिजे. हे अनेक संतांनी गर्जन सांगितले आहे”

डॉ. निर्मलकुमार फडकुले

प्र.3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे 150 शब्दापर्यंत संवादलेखन करा. [10]

i) प्राचार्य आणि विद्यार्थी यांच्यातील संवादाचा नमुना तयार करा.

ii) लग्नसमारंभाच्या वेळी होणाऱ्या संवादांचे नमुना लेखन करा.

ब) खाली दिलेल्या इंग्लिश उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा. [10]

There are many who fear that in the long run computers will control and replace man. They envision man becoming a slave to computers. There is, however, no basis for this imaginary fear. Any computer, however, sophisticated, will require a human being to operate it. Like Aladdin's genie, the computer is man's modern miracle and it does only what it is commanded to do. It is up to us to use it judiciously for the well being of mankind in general.

प्र.4) अ) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 300 शब्दापर्यंत निबंध लिहा. [15]

i) भारत 2020

ii) स्त्री - पुरुष समानता

iii) मला आवडलेले पुस्तक

ब) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे 300 शब्दापर्यंत चिकित्सक परीक्षण लिहा. [15]

i) आजचे महाविद्यालयीन विद्यार्थी

ii) कायदा सुव्यवस्था

iii) महाविद्यालयीन निवडणूका हव्या की, नको

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P463

[Total No. of Pages : 6

[4701] - 1003
F.Y. B.A.
FRENCH (Advanced)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

20 marks are reserved for the oral exam.

Question 1)

A) Traduisez en anglais

[10]

La Grande Barrière de corail (the Great Barrier Reef) se trouve en Australie, dans l'océan Pacifique.

et c'est un des sites naturels les plus connus du monde : ces coraux, aux formes et aux couleurs étonnantes, abritent une très grande diversité d'animaux marins. Imagine ! Cette barrière de corail est plus grande que la moitié de la France.

En Australie, ce site immense attire de très nombreux touristes : c'est un symbole de ce pays, comme les kangourous. Mais la Grande Barrière de corail est en mauvaise santé. Depuis trente ans, la moitié des coraux sont morts : à cause des tempêtes, mais aussi du réchauffement du climat, et de la pollution.

Pour l'UNESCO, la Grande Barrière de corail est un patrimoine mondial de l'humanité. Cette appellation signifie que ce lieu est important pour la planète et qu'il doit être protégé.

(patrimoine-héritage, corail-coral ; réchauffement -warming)

Question 2) A) Répondez aux questions suivantes (3 au choix)

[15]

- 1) Quel personnage aimeriez-vous être, la cigale ou la fourmi? Justifiez pourquoi.
- 2) Décrivez une fête française.
- 3) "Aujourd'hui, c'est le premier jour du printemps et je ne peux pas le voir" Commentez.
- 4) Décrivez l'état d'âme du poète dans le poème "Il pleure dans mon cœur"
- 5) Faites un portrait de la jeune fille de Victor Hugo à travers le poème « elle avait pris ce pli »

B) Choisissez UN des sujets ci-dessous

[10]

- 1) Vous tousssez depuis une semaine et vous ne sortez pas bien. Votre ami vous emmène chez le médecin. Vous lui expliquez vos problèmes et il vous donne quelques conseils. Imaginer un dialogue entre le médecin et vous.

OU

- 2) Vous voulez ouvrir un compte dans une banque. Vous entrez dans la banque près de chez vous. Construisez un dialogue entre le banquier et vous.

C) Dites autrement en français simple (4 au choix)

[4]

P.T.O.

- a) boire sur le zinc
- b) Car je ramone celui qui est éteint.
- c) faire une ordonnance.
- d) La peine.
- e) Distributeur automatique des billets

D) Dégagez le sentiment exprimé [2]

- a) « Hélas ! Que Dieu m'assiste ! »
- b) « l'état devrait nourrir ces gens-la »

E) Dites vrai ou faux [2]

- a) La pétanque est un jeu de boules.
- b) L'aveugle s'est assis à l'entrée du pont pendant la saison d'hiver.

F) Complétez avec les informations des fêtes. [4]

- 1) On célèbre la Fête de la Musique le __ __ juin.
- 2) On se déguise pour la fête de _____
- 3) C'est la fête _____, qui est la fête des amoureux.
- 4) On mange les œufs au chocolat pendant la fête de _____.

Question 3)

A) a) Trouvez les adverbes : constant, bon. [8]
 b) Trouvez les noms : boire, régler
 c) Formez les adjectifs : curiosité, maladie
 d) Trouvez les verbes : paiement, parole

B) Remplacez les noms soulignés par les pronoms personnels convenables.

- 1) Paul téléphone à sa secrétaire. [4]
- 2) Il a envoyé la lettre à sa petite amie.
- 3) Dites -moi la vérité !
- 4) Je viens de trouver la clé.

C) Mettez les verbes aux temps indiqués [4]

- 1) Aussitôt qu'il (recevoir) la nouvelle, il partira. (Futur Antérieur)
- 2) Si vous (avoir) encore la faim, resservirez-vous sans aucun souci (présent)
- 3) Elle (acheter) un cadeau pour son mari (futur)
- 4) Nous (se promener) au bord de la mer (passé composé)

D) Mettez au subjonctif /l'indicatif [4]

- 1) Il faut que tu (être) à l'hôpital toute de suite !
- 2) Il est important que tu (acheter) tes livres pour l'examen.
- 3) J'espère qu'il y (avoir) un repas délicieux à la soirée.
- 4) Je veux que tu (apprendre) vite ce dialogue.

E) Mettez au passif [4]

- a) L'étudiant lit la nouvelle.
- b) Ma grand'mère a préparé la tarte.
- c) Ses parents lui offrent une nouvelle voiture.
- d) Ses amis l'invitent.

F) Faites selon les indications

[5]

- 1) Tu fais du sport de temps en temps?(Répondez en utilisant le négatif
- 2) Cette journaliste écrit des articles sur les événements (international) et sur les problèmes (social) (Accordez les adjectifs)
- 3) Voilà mes colliers et _____ de ma sœur.
(Mettez les pronoms démonstratifs)
- 4) Envoie-moi les lettres. On a parlé de ces lettres hier.
(Reliez avec le Pronom relatif)
- 5) Ce sont les gants de Paul; Marie, où sont _____?
(Mettez les pronoms possessifs)

G) Conjuguez les verbes à l'imparfait , à passe composé ou à passe récent.

[4]

- Allo, écoute, tu (ne pas envoyer) l'adresse de Marie?
- Si, je (la faxer) à l'instant.
- Eh, tu (réserver) les places de TGV pour lundi?
- Pascale (appeler), elle l'a fait hier.

Total No. of Questions : 4]

P463

[4701] - 1003

F.Y. B.A.

FRENCH (Beginners)

**TEXT : Nouvel En Echanges - Raddi/Paranjpye
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q1. Répondez en français. (6 au choix)

[12]

- 1) Quel temps fait-il en été ?
- 2) Quel mois sommes-nous ?
- 3) Comment s'appelle la saison froide ?
- 4) Combien de jours y a-t-il dans le mois de juin ? (en lettres)
- 5) Combien de sœurs avez-vous ?
- 6) Qu'est-ce que vous aimez faire ?
- 7) Qui est la fille de votre oncle ?

Q2. Compréhension. Lisez le passage et répondez aux questions suivantes.

L'automne

Voilà c'est l'automne. Les journées ne sont pas chaudes et autour de nous, on voit, dans la nature, de grands changements. Les arbres passent du vert au brun et enfin au rouge. Le ciel est gris et il commence à pleuvoir beaucoup. Les fruits sucrés se détachent des branches. C'est le moment de les cueillir. Dans certains pays comme la France, l'Italie, l'Espagne... c'est la période de la cueillette du raisin (grape picking) qui va servir à fabriquer le vin. Un autre phénomène à observer est le départ des oiseaux migrateurs. Ils se regroupent pour aller vers le Sud, vers des régions plus chaudes. L'automne est une belle saison où on observe beaucoup de choses autour de nous, dans la nature. Il se termine le 20 décembre pour laisser la place à l'hiver.

- 1) Dites vrai ou faux : [4]
  - a) En automne, il fait chaud.
  - b) On cueillit les fruits pendant cette saison.
  - c) Les oiseaux partent vers le nord en automne.
  - d) Les feuilles rougissent avant de verdier.
- 2) Donnez le contraire : terminer, grands [2]
- 3) Donnez la forme masculine : belle, rouge [2]
- 4) Conjuguez les verbes soulignés au futur proche : « Le ciel est gris et il commence à pleuvoir beaucoup. » [2]

Q3. Grammaire :

A) Conjuguez les verbes : (10 au choix)

[10]

1. Claire _____ (manger) ses bonbons.
2. Vous _____ (voyager) en train.
3. Il ne _____ (habiter) pas ici.
4. Est-ce que tu _____ (apprendre) le français ?
5. François _____ (comprendre) cette leçon.
6. Le garçon _____ (aller) à l'école.
7. Je _____ (passer) le sucre.
8. Comment tu _____ (s'appeler) ?
9. Vous _____ (recevoir) des invités.
10. Les étudiants _____ (lire) leurs livres.
11. Paul _____ (écrire) un poème.
12. Mes cousins _____ (aimer) chanter et danser.
13. Mes parents _____ (venir) à Paris cet été.
14. Vincent _____ (acheter) une robe pour Estelle.

B) Mettez les prépositions :

[3]

- 1) Est-ce que tu vois le livre _____ la table ?
- 2) Il y a beaucoup de livres _____ mon armoire.
- 3) Maman va au cinéma _____ son frère.

C) Réécrivez les phrases avec le contraire du mot souligné :

[2]

1. Les filles sont derrière l'arbre.
2. En Inde, il fait chaud.

D) Mettez au négatif :

[3]

1. Il y a des filles dans ma classe.
2. Nous avons une grande maison.
3. Pierre travaille avec son oncle.

E) Mettez au pluriel :

[2]

1. Je viens avec mon ami.
2. Tu préfères la musique classique.

F) Mettez au féminin :

[2]

1. Le fils de Marie est coquet, beau et grand.
2. Mon neveu est vil mais sage.

G) Mettez un adjectif possessif convenable :

[2]

1. Le professeur parle à _____ étudiants.
2. Tout le monde aime _____ musique parce qu'il est un très musicien.

H) Mettez les phrases en ordre.

[2]

1. vont/ Tour/ les/ à/ la/ touristes/ Eiffel.
2. froid/ en/ au/ été/ fait/ il/ pas

I) Complétez avec les articles contractés (au, à la, à l', du, de la, etc.)

[4]

1. Je vais donner mes livres _____ professeur aujourd'hui.
2. Nicolas parle _____ étudiants.

3. On cherche le bureau _____ directrice.

4. Voilà l'agenda _____ jour.

J) Trouvez l'intrus (8)

1. Cahier/ calendrier/ papier/ découper

2. Gros/ petits/ amis/ amitiés

3. Toit/ grenier/ livres/ fenêtre

K) Réécrivez selon les indications : (10)

1. Je vais manger _____ gâteau. (utilisez un article partitif)

2. _____ livre est intéressant. (ce/cet/cette/ces)

3. Nous regardons le télé dans _____ (la cuisine, le jardin, le salon, la salle de bain)

4. Mon frère est le _____ de mes parents (oncle, grand-père, fils, neveu).

5. Tu complètes ton devoir dans ta chambre. (mettez à l'impératif)

6. Ils partent sans _____ parce qu'il a ses examens. (moi/toi/lui/elle/nous/vous/eux/elles)

7. Je vais partir _____ Japon ce mal et je vais habiter _____ Tokyo. (en/ à /au)

8. _____, ils habiteront dans une grande maison. (utilisez un pronom tonique)

9. Je _____ (finir) mon travail et puis je _____ (aller) au restaurant. (conjuguez les verbes au présent et/ou au futur proche)

10. Quelle heure est-il ? 12 h30 pré

L) Réécrivez les colonnes (8)

1) Enchanté	a) See you soon !
2) A plus tard	b) Have a good day !
3) Bonne journée	c) Nice to meet you !
4) A tout à l'heure	d) Good evening !
5) Bonsoir	e) See you later !

Q4. Traduisez en anglais.

(10)

Les Smith sont des Américains, émigrés à Chambéry. John a 48 ans, Katherine, sa femme a 45 ans et leur fille Lisa a 22 ans. John travaille comme architecte et Katherine est professeur de philosophie à l'université. Lisa étudie la sociologie et travaille comme documentaliste. Ils aiment bien la ville de Chambéry : les montagnes, la cuisine, le ski, les sports d'hiver et des gens charmants. Il pleut souvent ici mais en hiver il fait très froid et il neige. En été il fait beau et chaud. Mais les Smiths aiment bien le climat de cette ville et sont heureux d'être en France.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P877

[Total No. of Pages : 8

[4701]-1004
F.Y. B.A.
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100]

Note : All questions are compulsory. Use of dictionary is not allowed.

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 10)

[10]

1. Was machen Sie in der Freizeit?
2. Wie finden Sie Deutsch?
3. Haben Sie Geschwister?
4. Wie groß ist Ihre Wohnung?
5. Ihr Freund hat Geburtstag. Was wünschen Sie ihm?
6. Wie lange dauert der Deutschunterricht?
7. Wohin reisen Sie gern?
8. Ist Ihre Mutter Ärztin von Beruf?
9. Was haben Sie am Sonntag gemacht?
10. Was darf man im Klassenzimmer nicht machen?
11. Um wie viel Uhr stehen Sie jeden Tag auf?
12. Wo steht der Kühlschrank in Ihrem Haus?

Frage I. Übersetzen Sie!

[10]

(A) Übersetzen Sie ins Englische!

(03)

Ich putze nie meine Zähne und wasche nie mein Auto. Ich esse immer nur Hamburger und Pizza und trage nie eine Krawatte. Ich vergesse alle Geburtstage, spreche sehr laut und zerbreche dauernd meine Brillen. Ich sehe gern Horrorfilme.

(B) Übersetzen Sie ins Englische!

(03)

Ich bin Schüler. Ich gehe jeden Tag zur Schule und mache meine Hausaufgaben regelmäßig. Ich liebe meine Schule. Ich möchte später Arzt werden. Meine Mutter und ich kochen gern. Es gibt sechs Personen in meiner Familie. Zu Hause arbeiten wir alle.

P.T.O.

(C) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4) (04)

1. She eats an egg with salt.
2. Claudia likes to read.
3. We don't have a fan.
4. My father works at BMW.
5. Yesterday the children visited a museum.
6. Will you call me tomorrow, Peter?

Frage III. Grammatik! [30]

(A) Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 4) (04)

1. Das Radio hat keine Batterie und _____ ist nicht schön. Aber wir verkaufen _____ nicht.
2. Die Betten sind bequem. Möchten Sie _____ kaufen?
3. Der Kühlschrank ist groß. Wir kaufen _____.
4. Die Uhr ist schön. Aber ich brauche _____ nicht.
5. Kinder, kommt _____ denn her?
6. Hast _____ morgen Zeit, Mark?

(B) Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 4) (04)

1. Claudia, sind das _____ Kinder?
2. Wir sind Rebecca und Max. Das ist _____ Regenschirm.
3. Meine Großmutter fotografiert gern. Das ist _____ Fotoapparat.
4. Wann ist denn _____ Geburtstag, Roland und Katherina?
5. Frau Müller, wo ist _____ Auto?
6. Geld brauche ich nicht. Ich brauche nur _____ Freiheit.

(C) Ergänzen Sie die richtigen bestimmten oder unbestimmten Artikel! (04)

1. Der Tischler braucht _____ Hammer.
2. _____ Handy funktioniert nicht.
3. Ich hänge _____ Uhr neben den Tisch.
4. Das sind _____ Blumen. Wo ist aber _____ Vase?
5. Wie findest du das Bett? – Gut, ich brauche _____.

(D) Ergänzen Sie die richtigen Modalverben! (Nur 4) (04)

1. _____ du um 20 Uhr den Fernsehfilm sehen?
2. Es ist rot. Man _____ nicht fahren.

3. Ich habe Prüfung. Ich _____ lernen.
4. Du hast Kopfschmerzen. Du _____ Aspirin nehmen.
5. Guten Tag Herr und Frau Becks! Was _____ Sie trinken?
6. Kasimir _____ nicht zur Schule gehen. Er ist krank.

(E) Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4)

(04)

1. Das Buch liegt _____ dem Tisch.
2. Frau Stern steht _____ dem Herd. Sie will den Herd putzen.
3. Der Kellner legt den Löffel _____ den Teller.
4. Er stellt die Bücher _____ das Regal.
5. Sie kommt _____ der Bäckerei.
6. Eine Ärztin steht _____ dem Bett und der Lampe.

(F) Schreiben Sie die folgenden Sätze im Perfekt! (Nur 4)

(04)

1. Andreas schläft um 8.00 Uhr.
2. Er räumt den Schreibtisch auf.
3. Kochst du heute Reis?
4. Er beantwortet eine Ansichtskarte.
5. Patrick liest ein interessantes Buch.
6. Ruft sie ihre Freundin an?

(G) Schreiben Sie das richtige Verb! (Nur 3)

(03)

(finden, putzen, aufmachen, nehmen, aussteigen, mitkommen, besuchen)

1. _____ du bitte das Fenster _____?
2. Bernd Klose _____ Möbel nicht so wichtig .
3. Herbert _____ die Kreditkarte aus der Tasche .
4. Morgen fahren wir nach Mumbai. _____ du _____?
5. Seine Schuhe _____ er nie.

(H) Bilden Sie Fragen! (Nur 3)

(03)

1. Meine Freundin hat Geburtstag am 6. Dezember.
2. Die Tafel hängt an der Wand.
3. Herr Bauer kocht Pav Bhaji sehr gut

4. Gestern haben mich meine Verwandten besucht.

Frage IV. Wortschatz und Schreiben!

[10]

(A) Schreiben Sie die Gegenteil!

(02)

1. gut X _____

2. nie X _____

(B) Was passt?

(02)

1. Kaffee : trinken / Suppe : _____

2. Ein Buch : aufmachen / einen Computer : _____

3. singen : laut / fahren _____

4. Flasche : die / Name : _____

(C) Schreiben Sie eine Ansichtskarte und einen Zettel/ eine SMS!

(A) Sie sind auf einer Geschäftsreise in Berlin. Sie haben Freizeit am Wochenende. **(04)**

Schreiben Sie eine Ansichtskarte an Ihren Freund/ Ihre Freundin! Ihr Freund/Ihre Freundin wohnt in Indien. Schreiben Sie über das Wetter, die Stadt und die Leute.

(B) Schreiben Sie einen Zettel **ODER** eine SMS für Henrik. Das Wetter ist schön. **(02)**

Er möchte mit Ihnen Rad fahren. Heute nachmittag haben Sie keine Zeit. Aber heute abend können Sie mit ihm Rad fahren. Hat Henrik um 19 Uhr Zeit?

Total No. of Questions : 5]

P877

[4701] - 1004
F.Y. B.A.
GERMAN (Advanced)
(2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100]

Note : All questions are compulsory. Use of dictionary is not allowed.

Frage 1. Überstetzen Sie die folgende Texte ins Englische oder Marathi! (16)

A) (05)

Nikolaus war Christ und hat besonders den Armen und den Kindern geholfen. Seit etwa 1000 Jahren ist er auch für die Christen nördlich der Alpen eine sehr wichtige Figur. Seit etwa 1550 bekommen Kinder am 6. Dezember, dem Nikolaustag, kleine Geschenke. Deshalb lieben sie den Nikolaus besonders. Schon am Abend des 5. Dezembers stellen viele Kinder einen Teller oder einen Schuh vor die Haustür. Am nächsten Tag finden sie dann Apfel, Orangen, Nüsse und vielleicht auch einen Schokoladen-Nikolaus auf dem Teller oder im Schuh.

B) (05)

Meine Oma ist schon 83. Sie hat 14 Kinder und 21 Enkel. Alle besuchen Oma gern. Wir sind eine besondere Familie, weil wir fast alle Musik machen. Die meisten spielen ein Instrument, ich natürlich auch. Ich spiele Violine. Wir machen auch Konzerte und Reisen in andere Städte. Meine Oma ist immer noch auch dabei. Sie spielt Klavier. Sie macht gern mit allen zusammen Musik aber manchmal sagt sie, dass die früheren Lieder besser waren. Sie findet die modernen Texte nicht so gut. Sie macht nicht nur Musik, Kochen kann sie auch fantastisch.

C) Übersetzen Sie ins Deutsche! (nur 3) (06)

1. Germany was divided into two parts by a wall from 1961 till 1989.
2. Cut the onions and add salt and pepper to them.
3. I have flu and headache. I must go to the doctor.
4. Snack food joints are quite popular, but they have some disadvantages.

Frage 2. Beantworten Sie sechs der folgenden Fragen! (12)

1. Was denkst du über Piercing und Tatoowierung? Welche Probleme kann es damit geben?
2. Nenne die Nachbarländer Deutschlands im Süden. Nenne auch die Hauptstädte von diesen Ländern!
3. Wie feiert man Weihnachten in Deutschland?
4. Wie wichtig ist Sport für dich? Was machst du um fit zu bleiben?

5. Schreibe kurz über die Stadt Berlin!
6. Wie ist deine Beziehung zu deinen Eltern? Was erlauben sie dir? Was ist verboten?
7. Welche Vorsätze hast du zum Neujahr gemacht?
8. Wieviel Taschengeld bekommst du? Wie gibst du es aus?
9. Würdest du gerne in einer Großfamilie wohnen? Begründe deine Meinung!
10. Was weißt du über die Stadt Leipzig!

Frage 3. Lesen Sie den folgenden Text und beantworte die darauffolgenden Fragen! (08)

Stress bei Kindern

Streit mit dem besten Freund, das Diktat war zu schwer und nach den Hausaufgaben steht direkt das wöchentliche Tennistraining auf dem Tagesplan – das kann zu Stress führen. Stress bei Kindern ist keine Seltenheit. Hier erfahren Sie, wie er entsteht, wie er sich bei Kindern äußert und was man dagegen tun kann.

Ein wenig Stress oder Aufregung vor einer Klassenarbeit ist normal und sogar auch hilfreich. Bleibt der Stress aber lange, ist er nicht gesund und da soll man etwas dagegen tun.

Welche Faktoren führen zu Stress bei Kindern?

Dass die Kinder unter Stress leiden, kann aus unterschiedlichen Gründen sein. z.B. Leistungs- und Zeitdruck, zu hohe Erwartungen in der Schule, Streitigkeiten in der Familie oder im Freundeskreis. Das macht die Kinder nervös.

Auch die Rolle der Eltern darf hier nicht außer acht gelassen werden: Reagieren die Eltern auf viele Situationen gestresst – überträgt sich dies auch auf das Kind.

Nicht alle Kinder leiden unter Stress. Wie stark ein Kind unter Stress leidet, ist davon abhängig, wie stressempfindlich es ist: So gehen manche Kinder ganz entspannt und ungestresst zu einer Prüfung, während andere schon Tage vor einem Klassentest Kopfschmerzen haben. Neben Kopfschmerzen können sie auch Bauchschmerzen, Appetitlosigkeit, Schlafstörung haben. Manchmal erfahren die Eltern, dass gestresste Kinder auch aggressiv werden.

Was Eltern tun können?

Haben Sie jedoch das Gefühl, dass Ihr Kind unter Stress leidet, sollen Sie das Gespräch mit einem Arzt oder (Schul-)Psychologen suchen. Manchmal helfen schon kleine, regelmäßige Aktivitäten, um die Kinder den stressigen Alltag für kurze Zeit vergessen zu lassen. Sie können z. B. regelmäßig mit Ihrem Kind zusammen Geschichten lesen oder ihm erzählen, wie Ihr Tag war, und natürlich ihn fragen, wie er seinen Tag verbracht hat. Machen Sie zusammen mit Ihrem Kind ab und zu einen Spaziergang. Auch hier können Sie wichtige Gespräche über Ängste und Sorgen führen. Ein richtiges Frühstück vor der Schule ist auch genauso wichtig, wie ein gesunder Pausensnack zwischen den Unterrichtsstunden.

- A) Steht das im Text?** (04)
1. Alle Kinder leiden unter Stress.
  2. Wenn die Eltern gestresst sind, leiden die Kinder auch unter Stress.
  3. Die Eltern sollen regelmässig richtig frühstücken.
  4. Gestresste Kinder können weder gut schlafen noch haben sie Hunger.

- B) Beantworten Sie die Fragen!** (04)
1. Wie können Eltern versuchen, den Stress bei den Kindern zu reduzieren?
  2. Warum leiden Kinder unter Stress? Nennen Sie zwei Gründe!

Frage 4. Grammatik und Wortschatz (20)

- A) Bilde Passiv! (nur 3)** (03)
1. Man dekoriert den Weihnachtsbaum.
  2. Zuerst muss man die Tomaten waschen.
  3. Die Kinder verstecken die Ostereier in den Garten.
  4. Der Vater allein füllt den Kühlschrank.
  5. Zuerst macht man ein Loch in das Ei.

- B) Bilde Sätze mit Präteritum! (nur 3)** (03)
1. Heute fahren viele Leute nach Deutschland. Früher _____.
  2. Fast jede Frau macht heute ihre Karriere. Früher _____.
  3. Früher _____, Heute trinkt er aber wenig Alkohol.
  4. Die Berliner Mauer _____ im Jahr 1989.
  5. Früher _____, Heute kann man die Adventskalender auch fertig kaufen.

- C) Bilde partizip perfekt! (nur 3)** (03)
1. Man lässt die Eier trocknen.
  2. Die Frau musste das alles.
  3. Viele junge Paare lassen sich scheiden.
  4. Der Hund sieht den fremden Menschen kommen.
  5. Die Nachbarin hört das Baby laut weinen.

- D) Verbinde die Sätze! (nur 3)** (03)
1. Das Krokodil lebt auf dem Land. Es lebt auch im Wasser.
  2. Es ist heute selbstverständlich. Jede Frau hat einen Job.
  3. Die jungen Frauen haben keine Zeit. Sie passen auf die Kinder nicht auf.
  4. Das Leben in der WG hat Vorteile. Es hat auch Nachteile.
  5. Er hat entschieden. Er lernt Yoga.

- E) Bilde Relativsätze! (nur 3)** (03)
1. Die Schlange ist grün. Sie ist giftig.
  2. Der Student ist sehr intelligent. Ich kenne ihn seit zwei Jahren.
  3. Pune ist eine Stadt. Sie hat viele ausländische Firmen.
  4. Meine Großeltern sind sehr nett. Man kann mit ihnen alles diskutieren.
  5. Herr Baumer war Manager bei Siemens. Heute ist er Hausmann.

F) Ergänzen Sie das richtige Wort! (nur 5) (05)

1. Ein _____ bedeutet hundert Jahre.
2. _____ sind Leute, mit denen man zusammen wohnt.
3. Henna Tattoos bleiben nicht ewig. Sie _____ nach einiger Zeit.
4. Heute kommen viele Migranten nach Deutschland. Es ist heute ein _____ land.
5. Beim Ostern ist das Eier das Symbol der _____.
6. Man kann zu Hause selber einen Adventskalender _____.

Frage 5. Ergänzen Sie den Dialog ! (04)

A: Guten Tag Herr Bergmann. Herzlich Willkommen zu unserem Radioprogramm. Sie sehen wie immer ganz frisch aus. Sie sind 82 Jahre alt und immer noch fit und gesund. Sagen Sie uns, _____?

B: Ich mache nicht Vieles dafür, jeden Morgen eine Stunde Schwimmen und am Abend einen Spaziergang.

A: _____?

B: Jetzt nicht mehr so viel, aber früher habe ich viel Sport getrieben. Fußball, Tennis usw. Berg steigen war mein Hobby.

A: _____?

B: Ja, ja, dazu gehört auch gesundes Essen. Man soll richtig und zu bestimmten Zeiten essen.

A: _____?

B: Ich esse ziemlich viel Obst und Gemüse, zweimal in der Woche Fleisch und trinke Milch.

A: Aha, vielen Dank Herr Bergmann. Ich bin sicher, uns werden diese Tipps bestimmt helfen.

[4701] - 1007

F.Y.B.A.

URDU

General (A - Bang-e-Darra B-Chand Hum asy)
(2013 Pattern) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the left indicate full marks.

۱۵	سوال نمبر ۱۔ آئندہ نظم لکھ کر دیا چھپسے سے اصل ٹھیکہ کیجیے۔ یا آئندہ نظم کے لوازمات پر شعرا پر طبعی چیزیں لکھیں۔
۱۵	سوال نمبر ۲۔ آؤ دو میں جگہ لکھ کر دیا کہ کھانسن ہوا تھا کیجیے۔ یا حکمران لکھ کر دیا کہ آؤ دو میں جگہ لکھ کر دیا۔
۱۵	سوال نمبر ۳۔ اقبالی کی شاعری کے تین اور اور چیزیں لکھیں۔ یا اشعار کی نظموں کی خصوصیات بیان کیجیے۔
۱۵	سوال نمبر ۴۔ مولوی عبدالغنی کی حکاکہ لکھ کر دیا چھپسے سے لکھیں۔ یا حکاکہ لکھ کر دیا چھپسے سے لکھیں۔
۱۵	سوال نمبر ۵۔ کسی ایک حکاکہ کا سن لکھ کر دیا لکھیں۔ یا حکاکہ لکھ کر دیا لکھیں۔
۱۵	سوال نمبر ۶۔ اربع احسن لکھ کر دیا لکھیں۔ یا سوال نمبر ۷۔ اربع احسن لکھ کر دیا لکھیں۔
۱۵	سوال نمبر ۸۔ اربع احسن لکھ کر دیا لکھیں۔ یا سوال نمبر ۹۔ اربع احسن لکھ کر دیا لکھیں۔

[4701] - 1010

F.Y. B.A.

HINDI

G - 1 : हिंदी सामान्य स्तर (Gaddya / Paddy)

(नया पाठ्यक्रम) (2013 पॅटर्न)

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

पाठ्यपुस्तकें :- 1) गद्य वैभव:

संपादक : डॉ. राजेंद्र खैरनार

2) काव्य सरिता:

संपादक : डॉ. सुरेश साळुंके

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[16]

- 'भगत की गत' व्यंग्यपाठ के माध्यम से परसाईजी क्या संदेश देना चाहते हैं?
- 'सुभान खाँ' रेखाचित्र के माध्यम से राष्ट्रीय एकता स्पष्ट कीजिए।
- 'बहु की विदा' एकांकी के माध्यम से दहेज की समस्या का चित्रण कीजिए।
- 'महाशूद्र' कहानी की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए।
- 'सुख' कहानी का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[16]

- 'पुष्प की अभिलाषा' कविता के माध्यम से राष्ट्रप्रेम की भावना स्पष्ट कीजिए।
- 'स्नेह निर्झर बह गया है' कविता के माध्यम से जीवन की यथार्थता का चित्रण कीजिए।
- 'अकाल और उसके बाद' कविता में कवि नागार्जुन ने अकाल और उसके बाद की स्थिति का वर्णन कैसे किया है।
- 'आँखों से सिर्फ' कविता के माध्यम से कवि जहीर कुरेशी क्या संदेश देना चाहते हैं?
- 'जो शिलाएँ तोड़ते हैं' कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए।

P.T.O.

प्र.3) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । [7]

- i) “उसे क्या देखना? आप आज देखते हैं। मैं जिंदगी भर से देख रही हूँ।”
- ii) “सरकारी कुत्ता अंग्रेजी राज में जैसा था वैसा आज के प्रजातंत्र में भी है, वह मैंने उस दिन जाना।”

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । [7]

- i) “लेकिन मुझे फेंको मत
इतिहासों की सामूहिक गति
सहसा झूठी पड़ जाने पर
क्या जाने
सच्चाई टूटे या पहियों का आश्रय ले!”
- ii) “जिंदगी को
वह गढ़ेंगे जो खदाने खोदते हैं,
लौह के सोए असुर को कर्म – रथ में जोतते हैं।
यज्ञ को इस शक्ति – श्रम के
श्रेष्ठतम मैं मानता हूँ !!”

प्र.4) अ) निम्नलिखित पारिभाषिक शब्दों में से किन्हीं आठ के हिंदी पर्याय लिखिए । [8]

- i) Penalty
- ii) Act
- iii) Category
- iv) Delegate
- v) Evaluation

- vi) Expert
- vii) Form
- viii) Head
- ix) Tour
- x) Salary

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं आठ वाक्यों को शुद्ध करके फिर से लिखिए । [8]

- i) वह हमें बहुत प्रिय है।
- ii) प्रिन्स बहुत चतूर बालक है।
- iii) मुझे चिट्ठी लिखना हैं।
- iv) देश का सरकार बदला गया।
- v) चीते ने हिरन की शिकार की।
- vi) शेर को देखते ही उसका प्राण सुख गया।
- vii) सत्य का हमेशा विजय होता है।
- viii) अचानक हवा तेज चलने लगी।
- ix) उस दिन वह आया था।
- x) मैं अभी आता है।

इ) निम्नलिखित में से किसी एक परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए । [6]

The merchant had a young clerk working for him. The clerk was a very honest young man and looked after his master's goods and money carefully. His master was very much pleased with the good character of this young man. He gave him some money to buy some goods and set up a small store. The clerk always remembered his master with love and respect.

अथवा

एका व्यापाऱ्याकडे एक कारकून काम करीत होता. तो तरूण कारकून प्रामाणिक होता व आपल्या मालकाची संपत्ती व पैसे यांची सावधपणे काळजी घेत होता. त्याच्या चांगल्या चारित्र्यावर त्याचा मालक अतिशय खूष होता. व्यापाऱ्याने त्याला काही पैसे दिले व काही माल खरेदी करून लहानसे दुकान चालू करण्यास सुचवले. तो कारकून आपल्या मालकाची नेहमीच प्रेमाने व आदराने आठवण करी.

प्र.5) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए ।

[12]

- i) सड़क सुरक्षा अभियान
- ii) बढ़ती बेरोजगारी की समस्या
- iii) भ्रष्टाचार

Total No. of Questions : 5]

P-467

[4701] - 1010

F.Y. B.A.

HINDI

G - 1 : प्रयोजनमूलक हिंदी (Functional Hindi)

नियमित (Regular)

(2013 Pattern)

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) प्रश्न के दाईं ओर लिखे अंक के पूर्णांक हैं।

प्र.1) अ) निम्नलिखित अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दों में से किन्हीं छह शब्दों के हिंदी पर्याय लिखिए । [6]

i) Account

ii) Bill

iii) Commission

iv) Division

v) Enable

vi) Fund

vii) Grant

viii) Junior

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह गणितीय आँकड़ों तथा चिहनों का मानक वर्तनी के अनुसार लिखिए : [6]

i) 51

ii) $1\frac{1}{2}$

iii) 99.9

iv) 6

v) 0

vi) 55%

vii) $20 \div 4 = 5$

viii) 11

प्र.2) निम्नलिखित वाक्यों में से किन्हीं आठ वाक्यों को मानक वर्तनी के आधार पर शुद्ध करके लिखिए ।

[8]

- i) कृष्ण के अनेकों नाम है।
- ii) उसने एक मोती की माला पहनी है।
- iii) वह दण्ड देने के योग्य है।
- iv) हमहारा भारत है।
- v) मैं गाने की कोशिश करती है।
- vi) उनका बहुत भारी सम्मान हुआ।
- vii) मेरा नाम आनन्द कुमार जी है।
- viii) वह किसान दिन हैं।
- ix) तुम्हारी घडी में कीतने बजे हैं?
- x) उसने भाषण दिया।

प्र.3) अ) निम्नलिखित परिच्छेद का एक-तिहाई शब्दों में सार-लेखन कर उसे उचित शीर्षक दीजिए । [6]

प्रकृति अनेक रूपों में हमारे सामने आती है। कहीं सुसज्जित सुंदर रूप में, कहीं बीभत्स या कर्कश रूप में, कहीं भव्य, विस्तृत या विभिन्न रूपों में। सच्चे कवि का हृदय उसके प्रत्येक रूप में लीन रहता है क्योंकि उसके अनुराग का कारण अपना व्यक्तिगत सुखभोग नहीं बल्कि चिर साहचर्य द्वारा प्रतिष्ठित वासना हैं जो केवल प्रफुल्लित प्रसून प्रसाद के सौरभ संचार, भौरे की मधुर गुंजार, कोकिल कूजित कुंज और शीतल सुख स्पर्श, समीर इत्यादि की चर्चा करते हैं, वे विषयी या भोग लिप्सु हैं। उसी तरह जो केवल मुक्ताभाग हिम बिन्दुभंडित मरकताभ, विशाल गिरि शिखर से गिरते हुए जल प्रताप की गंभीर गति से उठी हुई सीकर निहारिका के मध्य विविध रंग स्फुरणों की विशालता, सुंदरता और विचित्रता में ही अपने लिए कुछ पाते हैं वे तमाशबीन हैं, सच्चे भावुक या सहृदय नहीं। प्रकृति के सामान्य और असामान्य सभी प्रकार के रूपों को रखने वाले वर्णन हमें कालिदास, बाण, भास आदि संस्कृत के प्राचीन कवियों में मिलते हैं। कुछ कवियों ने मुक्लक रचना में तो अधिकांशतः प्राकृतिक वस्तुओं का अलग-अलग उल्लेख मात्र उद्दीपन की दृष्टि से किया है। प्रबंध रचना में थोड़ा बहुत संश्लिष्ट चित्रण किया है, वह प्रकृति के विशेष रूप को लेकर हैं।

- आ) निम्नलिखित पत्रों में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए । [10]
- वैष्णवी पाठक, नारलीबाग, औरंगाबाद से खाद्य अधीक्षक, निराला बाजार, औरंगाबाद को खाद्य पदार्थों में हो रही मिलावट के संदर्भ में शिकायती पत्र लिखती हैं।
  - बनारस हिंदू विश्वविद्यालय के हिंदी विभागाध्यक्ष, 'हिंदी भाषा दिवस' के समारोह में शामिल होने हेतु डा. गंगाप्रसाद विमल, निदेशक, केंद्रीय हिंदी निदेशालय, मानव संसाधन विकास मंत्रालय, नई दिल्ली 110066 को निमंत्रण पत्र लिखते हैं।
  - नंदिनी / नंदू कांबळे, दैनिक भास्कर समाचार में 20 फरवरी 2015 को प्रकाशित 'सहायक लेखापाल' पद हेतु प्रबन्ध संचालक, दाणेकर प्रकाशन, नागपूर को आवेदन - पत्र स्ववृत्त सहित लिखती / लिखता हैं।

- प्र.4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो विषयों पर विज्ञापन का नमूना तैयार कीजिए। [10]
- दन्तमंजन के बोतल पर चिपकाने हेतु विज्ञापन बनाइए।
  - साई - कृपा यात्रा कम्पनी का विज्ञापन तैयार कीजिए।
  - किसी भी महाविद्यालय में प्रवेश हेतु विज्ञापन।
  - पुस्तक - प्रदर्शनी का विज्ञापन

- आ) निम्नलिखित मराठी अथवा अंग्रेजी परिच्छेद का अनुवाद कीजिए । [6]

निखळ मैत्रीचा सुंदर आविष्कार असलेलं "राधा - कृष्णाचं नातं" याला तोड आहे का? ज्या राधेशिवाय कृष्णाचं नाव घेणं ही इष्ट वाटत नाही अशी ही राधा - कृष्ण मैत्री म्हणजे स्त्री - पुरुष मैत्रीचा एक आदर्श नमुनाच राधा - कृष्णात काय वैषयिक संबंध होते? पण तरी ही राधेच्या मनात असलेली श्री कृष्णाची छबी आणि श्रीकृष्णाच्या मुरलीन असलेले 'राधेचे सूर' कोण नाकबूल करील? या राधेची कृष्णावरील श्रद्धा - भक्ति म्हणजेच मैत्री।

अथवा

Travelling is an essential part of education through the books we read, we get only theoretical Knowledge but practical knowledge can be obtained only by travelling, we come to know of different people with different manners and customs. We can see their mode living and dress. We can hear their different languages. It really helps the advancement of civilization.

प्र.5) अ) निम्नलिखित लघुत्तरी प्रश्नों में से किन्हीं तीन के उत्तर लिखिए । [12]

- i) वाणिज्य एवं व्यापार के क्षेत्र में हिंदी का प्रयोग विशद कीजिए।
- ii) भारत सरकार द्वारा निर्धारित वर्तनी संबंधी बारह नियमों का परिचय दीजिए।
- iii) पत्र - लेखन का स्वरूप स्पष्ट करते हुए संक्षेप में प्रकार लिखिए।
- iv) जनसंचार के माध्यम विशद कीजिए।

आ) निम्नलिखित विषयों में से किन्हीं चार पर टिप्पणियाँ लिखिए : [16]

- i) प्रयोजनमूलक हिंदी
- ii) अनुवाद के प्रकार
- iii) विज्ञापन का महत्व
- iv) राष्ट्रभाषा हिंदी
- v) स्ववृत्त

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P468

[Total No. of Pages : 4

[4701] - 1011

F.Y. B.A.

PERSIAN

Text : Aks-e-Farsi

(2013 Pattern) (General Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Define and illustrate any Five of the following:

[10]

۱- لف و لشر
۲- لضا
۳- سبالغه
۴- تجنيس زائد
۵- تشبيه
۶- اسعطاره
۷- تجنيس تمام

Q2) Write a short note on any Two of the following:

[10]

۱- رياحى
۲- شهنوى
۳- مرتبه
۴- غزل

Q3) a) Reproduce on any One story of the following:

[10]

۱- حكايت كوه تاقد
۲- حكايت مصاحبت ناجينى
۳- حكايت درتوكل

P.T.O.

b) Write a short note any Two of the following:

[12]

- ۱- حافظ شیرازی
- ۲- امیر خسرو
- ۳- اقبال
- ۴- ایرج مرزا

Q4) Explain in Persian OR Translate and Explain into English, Urdu or Marathi any Ten Couplates of the following: [20]

- ۱- جو الہر تو بخشش دلِ سنگ را
لو بہر او نے جو ہر کشتی رند را
- ۲- این حکایت شنو کہ در بغداد
راہت دہرہ را خلوف افتاد
- ۳- ہر کجا بندیم از دور کند
چہرہ پر چس و چس پر آئند
- ۴- ندادند بال آدمی زادہ را
زمین گیر کردند این سادہ را
- ۵- تو نیکی کن بسکین و ہی دست
کہ نیکی خود سبب گردد دعا را
- ۶- از این پشردگی مارا غمی نیست
کہ گل را زندگانی جز دی نیست
- ۷- پیام داد سنگ ملکہ را شبی گرگی
کہ صبح دم برہ بفرست فہمان دارم

- 8- گلہری از من بہ سخن یاد کنید
در دل خاک دم شاد کنید
- 9- جمال ہم نشین در من اثر کرد
و گرنہ من ہمہ خاکم کہ ہستم
- 10- بیدار شود لاکہ جہاں جای فواب نیست
ایمن درین خرابہ نشین صواب نیست
- 11- طارق چون بر کنارہ اندلس سفینہ سوخت
گفتند کار تو بہ نفاہے جز در فضا است
- 12- مدفن عشق جہاں است این جا
یک جہاں عشق بود مدفن من

Q5) a) Translate any Two Passage of the following:

[10]

- 1- آورده اند کہ از معربان پادشاہ ہرمے کردہ بود در معرض
تادیب و تغذیب افتادہ روزے آن پادشاہ با یکے از خواص
در بارہ آن مجہم مشاورت می کرد آن شخص گفت اگر زندہ بجائے
پادشاہ بودے حکم سیاست کردے شاہ فرمود آئینوں چون تو بجائے
من نیستی کردار من باید کہ بخلاف کردار تو باشد۔ من اور افسوس
کرم اگر گناہ از و بد نمود عفو از من نیک می نماید۔
- 2- پادشاہے با غلام بھی در کشتی نشست و غلام دیگر دریا را
ندیدہ بود و محنت کشتی نیاز مودہ۔ گریہ وزاری در بہار
ولرزہ بر اندامش افتاد۔ مگر را عیش از منعش بود کہ

۲۔ طبع نازک تحمل امثال این صورت نہ بند و چارہ نداشتند
حکیمے در آن کشتی بود. ملک را گفت اگر فرمان دہی او را
بطریقے خاموش گردانم

۳۔ در ویشے مجرد بگوشت صحرائے نشہ بود. پادشاہے بروے
گذشت در ویشی از آنجا کہ فراغ ملک قناعت است برو
التفات نہ کرد. سلطان از آنجا کہ سطوت سلطنت است برنجیدہ
و گفت این طالبہ ترقہ پوساں امثال بہائم اند اہلیت
و آدمیت ندارند و زہر تزدیکش آہمد و گفت اے جوالمرد
سلطان بروے زمین بر تو گذر کرد خدمتے نہ کردی و شرالط اوب
بیانیاوردی۔

۴۔ صیاد بہ شکار مرغ و ماہی گزرا ندے۔ روزی دام بنادہ بہزار
صحت سہ مرغ را بہ نزدیکی دام آورده در کین نشہ بود کہ
ناگاہ آواز عربدہ آہینہ شنید از ترس آنکہ مرغال از شور
برسند از کین گاہ بیرون آسودہ و طالب علمان را دید کہ بحث
می کنند۔ صیاد بہرہ زاری میکرد کہ فریاد نہ کنید

b) Translate the unseen English Passage in to Persian or Marathi or Urdu. [8]

To frame a meaningful sentence in mother tongue brings skill in translation from another language and furnishes vocabulary.

[4701]-1012
F.Y. B. A.
संस्कृत (SANSKRIT)
G-1 : सुरभारती (Surabhārati)
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

All questions are compulsory.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Figures to the right indicate full marks.

प्र.1) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही दोहोंचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. [16]

Translate each any two From 'A' and 'B' section into Marathi or English:

'अ' विभाग /Section 'A'

i) सा होवाच मैत्रेयी – यन्नु म इयं भगोः सर्वा पृथिवी वित्तेन पूर्णा स्यात् स्यां न्वहं तेनामृताहोइनेति। नेति होवाच याज्ञवल्क्यः। यथैवोपकरणवतां जीवितं तथैव ते जीवितं स्यात्। अमृतत्वस्य तु नाडडशाडस्ति वित्तेनेति। सा होवाच मैत्रेय–येनाहं नामृता स्यां किमह तेन कुर्याम्। यदेव भगवान् वेद तदेव मे ब्रूहीति।

ii) राजा – जयसेने, तेन हि प्रवातशयनमार्गमादेशय।

प्रतीहारी – इत इतो देवः।

(ततः प्रविशति शयनस्था देवी परिव्राजिका विभवतश्च परिवारः)

देवी–भगवति, अतिरमणीयं कथावस्तु। ततस्ततः।

परिव्राजिका–(सदृष्टिक्षेपम) अतःपरं पुनः कथयिष्यामि तत्रभवानीश्वरः संप्राप्तः।

iii) सोमवासरे 11 सप्टेबर दिने सर्वधर्मपरिषदः कार्याम्भा 10 वादनवेलाया संजातः। 1893 ख्रिस्ताब्दे शिकागो इत्यत्र संपन्नस्य कोलॉम्बियन् विश्वप्रदर्शनस्य इयं सर्वधर्मपरिषद खिलपर्व इव आसीत्। कलाः, वाङ्मय इत्यादिषु विषयेषु दृश्यमानं धर्मस्य प्रभावं वीक्षमाणैः प्रदर्शन–चालकैः अस्मिन् प्रदर्शने कला–तन्त्रादिभिः सह धर्माय अपि सर्वधर्मपरिषद –रूपेण स्थानं प्रदत्तम्।

P.T.O.

‘ब’ विभाग /Section 'B'

- i) ज्योत्स्ना तुषारमलिना पौर्णमास्यां न राजते।
सीतेव चातपश्यामा लक्ष्यते न च शोभते॥
प्रकृत्या शीतलस्पशो हिमविध्दश्च साम्प्रतम्।
प्रवाति पश्चिमो वायुः काले द्विगुणशीतलः॥
- ii) कर्ण मब्दचनं तातशृणु सत्यभृतां वर।
ब्रुवतोडव महाबाहो सौहदात् परमं हितम॥
उपायास्यति शक्रस्त्वां पाण्डवानां हितेप्सया।
ब्राह्मणच्छद्मना कर्ण कुण्डलोपजिहीषर्या॥
- iii) शाठयेन ये व्यवहरन्ति शठेन साकं
ते भाजनं हि यशसां भुवने भवन्ति।
एतादृशं समवलम्ब्य रणस्य तन्त्रं
जेतासि वीर परिपन्थिबलानि तूर्णम्॥

प्र.2) i) सर्वधर्मपरिषद् या पाठाचा विषय स्पष्ट करा? [16]

Explain topic of the lesson सर्वधर्मपरिषद्?

किंवा/OR

ii) ‘जनपनिवेशः’ या पाठाचे आधाराने कौटिल्याचे प्रजाहितविषयक विचार स्पष्ट करा?

Explain thoughts of Kāutilyā regarding the welfare of People with reference to Lesson ‘जनपदनिवेशः’?

प्र.3) i) व्याघ्रीतनयसंवाद या पाठाचे रसग्रहण करा? [16]

Appreclate the lesson व्याघ्रीतनयसंवाद ?

किंवा/OR

ii) हेमन्तऋतूचे वर्णन वाल्मीकी कसे करतात?

How वाल्मीकी has described हेमन्त season?

प्र.4) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा: [8+8=16]

Explain with reference to context any two from each section, section 'A' and 'B'

'अ' विभाग /Section 'A'

- i) अल्पकोशो हि राजा पौरजानपदानेवग्रसते।
- ii) सोत्साह जायते सैन्यं।
- iii) परित्रायतां परित्रायतम। सपेण मृत्युना दद्योऽसि।

'ब' विभाग /Section 'B'

- i) विचरन्ति महीपाला यात्रर्थं विजिगीषवः।
- ii) कवचेन समायुक्तः कुण्डलाभ्यां च मानद।
- iii) रात्रिन्दिवं भवसि रे भट जागरूकः।

प्र.5) पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

[16]

Write short notes on any two of the following

- i) गौतमाला झालेला सर्पदंश.
Snake bite to गौतम.
- ii) कालीदासाचे शिक्षणविषयक विचार.
Thoughts of कालीदास on Education.
- iii) सूर्याने कर्णाला केलेला उपदेश.
सूर्याड guideline to कर्ण.
- iv) शिकागो धर्मपरिषद.
Chicago धर्मपरिषद.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P470

[Total No. of Pages : 3

[4701] - 1013

F.Y.B.A.

G - 1 : ARDHAMAGADHI PRAKRIT

प्राकृत गद्य पद्य वेचे क्र. 5

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q1) Translate into English or Marathi any two.

[12]

कोणत्याही दोहोंचे मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

- 1) तीए कहियं, एत्थत्थि वेसमणो नाम सत्थवाहो । तस्स धूया सिरिमई । सा मए बाल भावाओ आरब्भ पालिया जा तुमए हत्थि – संभमाओ रक्खिया । तीए हत्थि – संभमुच्चरियाए उज्झिऊण भयं जीविय-दायगो त्ति मुणिऊण तुमं साहिलासं पलोइओ । तओ अच्चंत-सुंदर-रूव जोव्वण-लायण-कला-कोसल्लाणं पगरिसो त्ति काऊण समुपन्नो तीए तुज्झोवरि दढमणुरागो।
- 2) एगया सा निय-घर-समीव-वासिणीए खत्तियाणीए घरे गंतूण कहेइ-‘हे पियसहि। तुं तव भत्तुणो सव्वं वत्थभूसं मज्झं अप्पेहि, मम किं पि पयोयणं अत्थि। तीए खत्तियाणीए अप्पणो पिअस्स असि-सहिअं सिर-वेढण-कडिपट्टाइ- सुहड- वेसं सव्वं समप्पिअं। सा गहिऊण गेहे गया। जया, स्तीए एगो जामो गओ तथा सा तं सव्वं सुहड-वेसं परिहाय, असिं गहिऊण निस्संचारे रायपहम्मि निग्गया।
- 3) सुभाणू पुव्व-पविट्ठो सभं सुरहि विलेवणो। पसंसिओ गंध- विहाण- कुसलेहिं। संबो य सभा-दुवारे विलित्तो धाण-पडिकूलेणं लससुणादि-जोएण। ते य गंधेण परब्भाहओस- भागओ कुमार- लोओ संवरिय-नक्क दुवारो समंतओ विपलाओ ‘संब-सामि अइ उक्काडा गंधा। पसीय। विसज्जिज्जंतु। कुणह पसायं।

Q2) Explain with reference to the context Any Two :

[8]

कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण द्या.

- 1) ‘लहुं मे परम-रमणिज्जं वासहरं सज्जेहि’।
- 2) ‘जस्स सउणो विचित्तं वासइ सो जिणइ कोडिं’।
- 3) ‘तुह आउं तिण्णि दियहाइं’।

P.T.O.

Q3) Explain the statement 'विज्ञा-विहिणो-नस्सइ'। [12]

'विज्ञा-विहिणो-नस्सइ' हे विधान स्पष्ट करा.

OR/किंवा

Explain the purport of lesson 'देवपालकहा'.

'देवपालकहा' पाठाचा अभिप्राय स्पष्ट करा.

Q4) Write critical note on any one : [8]

कोणत्याही एकावर टीप लिहा :

1) Braveness of ब्रह्मदत्त.

ब्रह्मदत्ताचा पराक्रम.

OR / किंवा

Dialogue of विदूषक and निपुणिका.

विदूषक आणि निपुणिका यांचा संवाद.

Q5) Translate any two passages of the following into English or Marathi. [12]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचे इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा.

1) छज्जंति जस्स पिच्छा चित्ताभा विविह- रयण- रइय व्व।

तं पेच्छंतो च्चिय गाम- ठक्कुरो निव्वुइं लहइ।।

ठक्कुर-गेहासन्ने गिहम्मि चंडा तहिं वसइ महिला।

अह तीए कुक्कुड-मंस- भक्खणे दोह लो जाओ।।

अन्नो य कक्कुडो तत्थ नत्थि तत्तो कहिं पि संगहिउं।

सो चेव तंबचूडो विणासिउं भक्खिओ तीए।।

2) राया वि जरासंधो समर- परक्कम-पयाव- विक्खाओ।

सो संधिओ जराए राय-सहस्साहिवो जाओ।।

अन्नं च इमं सुव्वइ सुंद-निसुंदा सहोयरा सूरा।

बल- वीरिय- संपन्ना सुर- लोय-भयं जणेमाणा।।

मंतिऊण सुरेहिं तिलोत्तमा तेसिं वह- निमित्तं तु।

निम्मविया तिलमेत्तं इक्कक्क-सुरस्स घेत्तूणं।।

- 3) ते च्विय तर्हिं समंता दसरह-जणया तओ मिलेऊणं।
 अन्नोन्न- मुणिय-निहसा दो वि तर्हिं चेव संपत्ता।।
 मंचेसु- य उवविट्ठा हरिवाहणमाइया नरवरिंदा।
 सयल-परिवार-सहिया,आहरण-विभूसिय-सरीरा।।
 सा वितर्हिं वरकन्ना सव्वालंकार- सुकय-नेवच्छा।
 मंगल-सओवगीया रायसमुदं समोइण्णा।।

Q6) Explain with reference to context of any two of the following : [8]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

- 1) णिव्विसयं कुणध मणं जेण सुहं उत्तमं लहध।
- 2) धम्मास्सिओ तस्स हियाणुपेही चित्तो इमं वयणमुदाहरित्था।
- 3) एवं वयं काम-गुणेषु गिद्धा न भिक्खुणो मग्गमणुव्वयामो।।

Q7) Explain the title of the story with the help of the lesson 'मंतिणो परिणामिकी बुद्धि'.
 'मंतिणो परिणामिकी बुद्धि' या पाठाच्या आधारे पाठाचे शीर्षक स्पष्ट करा. [12]

OR/किंवा

With the help of the lesson 'सुहासियाइं', explain the characteristics of 'सज्जण'.

'सुहासियाइं, या पाठाच्या आधारे 'सज्जणां' ची लक्षणे स्पष्ट करा.

Q8) Write Short note on any one of the following: [8]

पुढीलपैकी कोणत्याही एकावर विवेचक परिच्छेद लिहा :

- 1) पूर्वभव of चित्र & संभूत.
 चित्र व संभूतांचे पूर्वभव.
- 2) केगई

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P471

[4701] - 1014

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.A

G-I: PALI KUSUMĀÑJALI

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Part - A

Q1) Translate into English or Marathi. (Any Two)

[12]

ईंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

अ) अथ खो अञ्जतरा देवता अभिक्कन्ताय रत्तिया अभिक्कन्तवण्णा केवलकप्पं जेतवनं ओभासेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि। एकमन्तं ठिता खो सा देवता भगवन्तं एतदवोच - “आयस्मा, भन्ते, नन्दो भगवतो भाता मातुच्छापुत्तो आसवानं खया अनासवं चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं दिट्ठेव धम्मे सयं अभिञ्जा सच्छिक्त्वा उपसम्पज्ज विहरती”ति। भगवतोपि खो जाणं उदपादि - “नन्दो आसवानं खया अनासवं चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं दिट्ठेव धम्मे सयं अभिञ्जा सच्छिक्त्वा उपसम्पज्ज विहरती”ति।

ब) अथ खो भगवा एतमत्थं विदित्वा तायं वेलायं इमं उदानं उदानेसि -

“ठितेन कायेन ठितेन चेतसा,

तिट्ठं निसिन्नो उद वा सयानो।

एतं सतिं भिक्खु अधिट्ठहानो,

लभेथ पुब्बापरियं विसेसं।

लब्धान पुब्बापरियं विसेसं,

अदस्सनं मच्चुराजस्स गच्छे”ति।

P.T.O.

- क) 'तिस्सो इमा, भिक्खवे, निस्सरणिया धातुयो। कतमा तिस्सो? कामानमेतं निस्सरणं यदिदं नेक्खम्मं, रूपानमेतं निस्सरणं यदिदं आरूपं, यं खो पन किञ्चि भूतं सङ्घतं पटिच्चसमुप्पन्नं निरोधो तस्स निस्सरणं – इमा खो, भिक्खवे, तिस्सो निस्सरणिया धातुयो'ति। एतमत्थं भगवा अवोच। तत्थेतं इति वुच्चति–
- “कामनिस्सरणं जत्वा, रूपानञ्च अतिक्कमं।
- सब्बसङ्घारसमथं, फुसं आतापि सब्बदा।।
- “स वे सम्मद्दसो भिक्खु, यतो तत्थ विमुच्चति।
- अभिञ्जावोसितो सन्तो, स वे योगातिगो मुनी”ति।।

Q2) Explain with reference to context (Any Two) [8]

संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

- अ) 'इतिपि सो भगवा अरहं सम्मासम्बुद्धो विजाचरणसम्पन्नो सुगतो लोकविदू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सानं बुद्धो भगवा'ति।
- ब) “अनभिरतो अहं, आवुसो, ब्रह्मचरियं चरामि; न सक्कोमि ब्रह्मचरियं सन्धारेतुं, सिक्खं पच्चक्खाय हीनायावत्तिस्सामी”ति।
- क) “एदिसो धम्मो, नेदिसो धम्मो; नेदिसो धम्मो, एदिसो धम्मो”ति।

Q3) Answer any one of the following question: [6]

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- a) Write an essay on udana.
उदान या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.
- b) Write an essay on sundarikasutta.
सुन्दरिकसुत्त या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.

Q4) Write a detailed note (Any One) [4]

खालीलपैकी कोणत्याही एकावर सविस्तर टीप लिहा.

- अ) बुद्धो
- ब) कल्याणसीलो

Part - B

Q5) Translate into English or Marathi. (Any Two)

[12]

ईंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

अ) अथ खो सेलस्स ब्राह्मणस्स एतदहोसि - “घोसोपि खो एसो दुल्लभो लोकस्मिं यदिदं बुद्धोति। आगतानि खो पनम्हाकं मन्तेसु द्वत्तिसमहापुरिसलक्खणानि, येहि समन्नागतस्स महापुरिसस्स द्वेव गतियो भवन्ति अनञ्जा। सचे अगारं अज्झावसति राजा होती चक्कवत्ति धम्मिको धम्मराजा चातुरन्तो विजितावी जनपदत्थावरियप्पत्तो सत्तरतनसमन्नागतो। तस्सिमानि सत्त रतनानि भवन्ति, सेय्यथिदं - चक्करतनं, हत्थिरतनं, अस्सरतनं, मणिरतनं, इत्थिरतनं, गहपतिरतनं, परिणायकरतनमेव सत्तमं। परोसहस्सं खो पनस्स पुत्ता भवन्ति सूरा वीरङ्गरूपा परसेनप्पमद्दना। सो इमं पथविं सागरपरियन्तं अदण्डेन असत्थेन धम्मेन अभिविजिय अज्झावसति। सचे खो पन अगारस्सा अनगारियं पब्बजति, अरहं होति सम्मासम्बुद्धो लोके विवट्छदो।

ब) छिन्द सोतं परक्कम्म, कामे पनुद ब्राह्मण।

सङ्खारानं खयं जत्वा, अकतञ्जूसि ब्राह्मण॥

यदा द्वयेसु धम्मेसु, पारगू होति ब्राह्मणो।

अथस्स सब्बे संयोगा, अत्थं गच्छन्ति जानतो॥

यस्स पारं अपारं वा, पारापारं न विज्जति।

वीतद्दरं विसंयुत्तं, तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं॥

झायिं विरजमासीनं, कतकिच्चमनासवं।

उत्तमत्थमनुप्पत्तं, तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं॥

क) तं सद्दं सुत्वा तुरितमवसरी सो, सुद्धोदनस्स तद भवनं उपाविसि।

निसज्ज तत्थ इदमवोचासि सक्क्ये, “कुहिं कुमारो अहमपि दट्टुकामो”॥

ततो कुमारं जलितमिव सुवण्णं, उक्कामुखेव सुकुसलसम्पहट्टं।

ददल्लमानं सिरिया अनोमवण्णं, दस्सेसु पुत्तं असितव्हयस्स सक्क्या॥

दिस्वा कुमारं सिखिमिव पज्जलन्तं, तारासभं नभसिगमं विसुद्धं।
सूरियं तपन्तं सरदरिवब्भमुत्तं, आनन्दजातो विपुलमलत्थ पीतिं॥
अनेकसाखञ्च सहस्समण्डलं, छत्तं मरू धारयुमन्तलिक्खे।
सुवण्णदण्डा वीतिपतन्ति चामरा, न दिस्सरे चामरछत्तगाहका॥

Q6) Explain with reference to context (Any Two) [8]

संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

- अ) “यो न हन्ति न घातेति, न जिनाति न जापये।
मेत्तंसो सब्बभूतेसु, वेरं तस्स न केनची”ति॥
- ब) दिवा तपति आदिच्चो, रत्तिमाभाति चन्दिमा।
सन्नद्धो खत्तियो तपति, झायी तपति ब्राह्मणो।
अथ सब्बमहोरत्तिं, बुद्धो तपति तेजसा॥
- क) “सो बोधिसत्तो रतनवरो अतुल्यो, मनुस्सलोके हितसुखत्थाय जातो।
सक्यान गामे जनपदे लुम्बिनेध्ये, तेनम्ह तुट्ठा अतिरिव कल्यरूपा॥

Q7) Answer any one of the following question. [6]

खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

- a) Critically appreciate brāhmanavagga .
ब्राह्मणवग्गाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.
- b) Write an detailed eassy on Apannakajātaka .
अपण्णकजातक या विषयावर सविस्तर निबंध लिहा.

Q8) Write a detailed note (Any One) [4]

खालीलपैकी कोणत्याही एकावर सविस्तर टीप लिहा.

- अ) नाळकसुत्तं
ब) ब्राह्मणं

[4701] - 1015

F.Y. B.A.

ARABIC (General - I)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Translate into English or Urdu or Marathi any two of the following passages:[20]

(الف) «رَأَيْتُ يَدَهُ يَدُهُ إِلَى الْجَنِينَةِ وَيَنْظُرُ إِلَى
النَّهْرَةِ وَيَقْرَأُ بِهَا - سَاجِدٌ يَدُهُ إِلَى الْمِيدَانِ
وَيَلْعَبُ بِالْكُرَةِ - سَعَادٌ تَخْرُجُ إِلَى الضَّأِ وَتَجْلِسُ
فِي ظِلِّ الشَّجَرَةِ وَتَقْرَأُ - أَنَا أَجْلِسُ عَلَى حَافَةِ
الْبَرْكَةِ وَالنَّظْرُ إِلَى السَّمَكَ وَأَفْرَحُ بِهِ - السَّمَكَ
يَسْبُحُ فِي الْمَاءِ - سَعَادٌ تَنْظُرُ إِلَيْهِ وَتَقْرَأُ -
خَالِدٌ يَخْرُجُ مِنَ الْبَيْتِ وَيَحْضُرُ فِي الْفَصْلِ وَيَنْظُرُ
إِلَى الْكِتَابِ - سَلَمَى تَقْرَأُ مِنَ الصَّلَاةِ وَتَذْهَبُ
إِلَى حَجْرَةِ النَّوْمِ - أَنْتِ يَا سَعَادُ تَقْرَأُ غَيْبٌ مِنَ
الْقِرَاءَةِ وَتَذْهَبِينَ إِلَى الْمَطْبَخِ»

(ب) «أَلْوَكْدُ جَالِسٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ - هُوَ مَسْرُورٌ
الْبَيْتِ جَالِسَةٌ عَلَى السَّرِيرِ - هِيَ مَسْرُورَةٌ -
الْتَلْمِيزُ حَاضِرٌ فِي الْفَصْلِ - هُوَ نَشِيطٌ - الْتَلْمِيزَةُ
حَاضِرَةٌ فِي الْفَصْلِ - هِيَ نَشِيطَةٌ - الْأَبُ وَقَفَ

← فِي الْبَيْتِ - هُوَ غَاظِبٌ - الْأُمُّ وَاقِفَةٌ فِي الْمَطْبِخِ ،
 هِيَ مَشْغُوكَةٌ - الْأَخُّ نَائِمٌ فِي الْبُحْدِ ، هُوَ جُوعَانٌ -
 الْأَخْتُ نَائِمَةٌ فِي الْفِرَاشِ ، هِيَ لَعْبَانَةٌ -
 الْمَدْرَسُ رَاجِعٌ إِلَى الْبَيْتِ ، هُوَ كَسْلَانٌ -
 الْبَيْتُ ذَاهِبَةٌ ، هِيَ كَسْلَانَةٌ - الرَّجُلُ
 ذَاهِبٌ إِلَى الْمَسْجِدِ ، هُوَ طَاهِرٌ وَصَالِحٌ -

(ج) - «رَأَيْتَ هِلَالَ رَمَضَانَ يَوْمَ السَّبْتِ، فَرِحْتَهُ
 بِرَأْيِهِ الْهِلَالَ وَصَمْتِ يَوْمِ الْأَحَدِ، وَمَا لَعِبْتَهُ
 قَالِ لِي وَالِدِي يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ: هَلْ أَنْتِ صَالِمٌ يَا
 مَاجِدُ الْيَوْمِ؟ قُلْتُ نَعَمْ يَا أَبِي، وَأَصُومُ - إِنْ شَاءَ
 اللَّهُ - كُلَّ يَوْمٍ، فَرِحَ وَالِدِي، وَدَعَانِي بِالْخَيْرِ، وَ
 قَالَ: هَذَا الشَّهْرُ شَهْرٌ مُبَارَكٌ، شَهْرٌ خَيْرٌ وَ
 بَرَكَتُهُ، شَهْرٌ سَدَقَةٍ وَعِبَادَةٍ - فَيَدُ لَيْلَتِهِ
 مُبَارَكَةٌ، هِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ، وَهِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ
 شَهْرٍ، فِيهَا نَزَلَ الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ -»

Q2) Explain with reference any five of the following coup lets:

[15]

- (١) يَا إِلَهِي يَا إِلَهِي — يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ
- (٢) اجْعَلِ الْيَوْمَ سَعِيدًا — وَكَثِيرَ الْبَرَكَاتِ
- (٣) وَأَعْنِي فِي دُرُوسِي — وَأَدَاءِ الْوَاجِبَاتِ
- (٤) وَأَنْبِرْ حَقْلِي وَقُلُوبِي — بِالْعُلُومِ النَّافِعَاتِ
- (٥) وَأَحْمِنِي وَأَحْمِ بِلَادِي — مِنْ شُرُورِ الْحَادِثَاتِ
- (٦) وَأَمَلْ الدُّنْيَا سَلَامًا — شَامِلًا مِنْ كُلِّ الْجِهَاتِ
- (٧) يَا مُسْلِمًا كُنْ طَاهِرًا — إِنْ بَاطِنًا أَوْ ظَاهِرًا
- (٨) تَعَدَّ وَصِيحًا قَادِرًا — مَرِحًا لِنَشِيطِ بَاطِنِهِ

Q3) Define with Examples any two of the following Topics:

[10]

- ① حُرُوفُ الْهَجَاءِ - ② الصَّمَاوِيُّ -
- ③ الْمُبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ - ④ أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ -

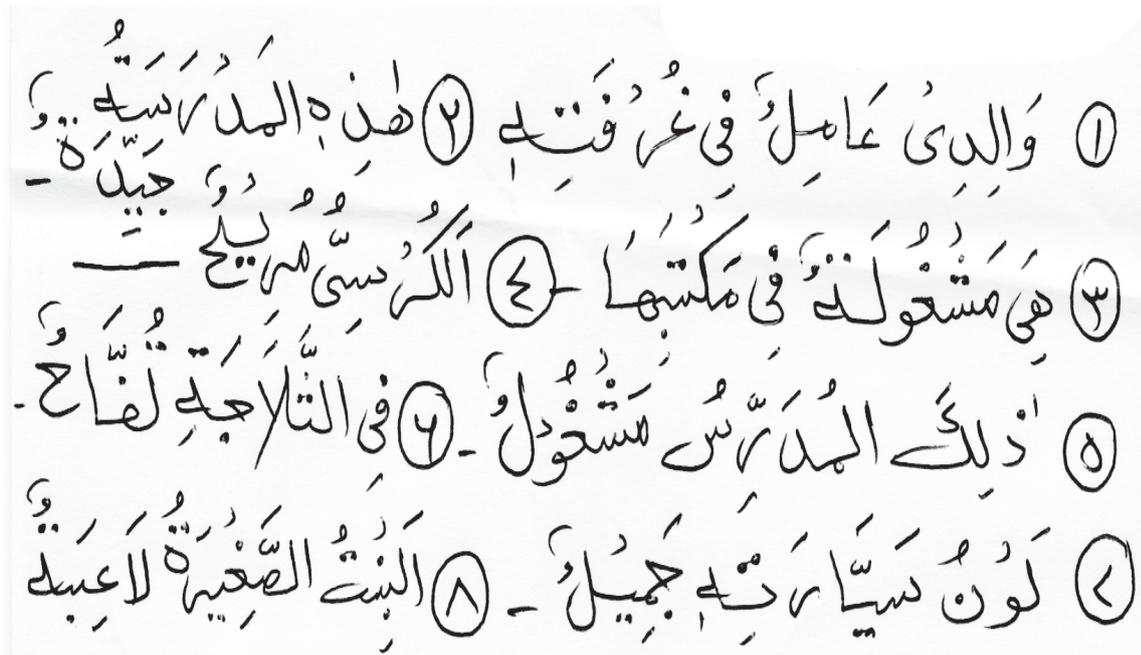
Q4) Write in detail any two of the following Topics:

[15]

- ① أَهْمِيَّةُ اللَّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ - ② إِمْرَأُ الْقَيْسِ -
- ③ الشَّعْرُ الْجَاهِلِيُّ - ④ حَسَّانُ بْنُ تَابِطٍ -

Q5) a) Translate into English any five of the following sentences:

[10]

b) Translate into Arabic any five of the following sentences:

[10]

- i) He is going to his friend.
- ii) There is a table in the room.
- iii) He took him to the school.
- iv) The new teacher is a tall man.
- v) On the window there is a curtain.
- vi) His office is far from his home.
- vii) There is a student in the class.
- viii) No-his college is closed.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P473

[4701] - 1016

[Total No. of Pages : 8

F.Y.B.A.

ECONOMICS

**G - 1: INDIAN ECONOMY-PROBLEMS AND PROSPECTS
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

- i) State the concept of developed economy.
- ii) Explain the sex composition of Indian population.
- iii) State the types of unemployment.
- iv) Explain the classification of Labour.
- v) State the merits of planning.
- vi) State the problems of co-operative movement in Maharashtra.

Q2) Answer the following questions in 200 words each. (any two) **[20]**

- i) State the basic characteristics of Indian economy as a developing economy.
- ii) State the causes of Poverty in India.
- iii) Explain the Achievements and Failures of 11th Five Year plan.
- iv) State the role of co-operative in economic development of Maharashtra.

Q3) Answer the following questions in 400 words each. (any one) **[20]**

- i) Explain the theory of demographic transition of population.
- ii) State the Growth and Problems of Small Scale Industry in India.

P.T.O.

Q4) Write notes in 100 words each. (any four)

[20]

- i) Human development index.
- ii) Occupational Distribution of Population.
- iii) Characteristics of Industrial Labour.
- iv) Social Security.
- v) Objectives of Planning.
- vi) Water management in Maharashtra.

Total No. of Questions : 4]

P473

[4701] - 1016

F.Y. B.A

अर्थशास्त्र

G - 1: भारतीय अर्थव्यवस्था-समस्या आणि भवितव्य
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [20]
- अ) विकसीत अर्थव्यवस्थेची संकल्पना सांगा.
ब) भारतीय लोकसंख्येचे स्त्री-पुरुष प्रमाण स्पष्ट करा.
क) बेरोजगारीचे प्रकार सांगा.
ड) श्रमाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
इ) नियोजनाचे गुण सांगा.
फ) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीच्या समस्या सांगा.
- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- अ) विकसनशिल अर्थव्यवस्था म्हणून भारतीय अर्थव्यवस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) भारतातील दारिद्र्याची कारणे सांगा.
क) 11 व्या पंच वार्षिक योजनेचे यशापयश स्पष्ट करा.
ड) महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासातील सहकाराची भूमिका सांगा.
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- अ) लोकसंख्येचा लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) भारतातील लघु उद्योगांची वृद्धी व समस्या सांगा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) मानवी विकास निर्देशांक
- ब) लोकसंख्येची व्यवसायवार विभागणी
- क) औद्योगिक कामगारांची वैशिष्ट्ये
- ड) सामाजिक सुरक्षितता
- इ) नियोजनाची उद्दिष्ट्ये
- फ) महाराष्ट्रातील जल व्यवस्थापन

Total No. of Questions : 4]

P473

[4701] - 1016

F.Y.B.A

ECONOMICS

**G-1: Agricultural Economics
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

- i) State the scope of Agricultural Economics.
- ii) Explain the need of second Green Revolution.
- iii) State the demerits of co-operative marketing.
- iv) State the types of Agricultural Labour.
- v) Explain the traditional methods of irrigation.
- vi) State the Importance of Agricultural Finance.

Q2) Answer the following questions in 200 words each. (any two) **[20]**

- i) Explain the role of Agricultural in Economic Development.
- ii) State the problems of Agricultural marketing.
- iii) State the sources of Agricultural finance.
- iv) Explain the impact of world trade organization in indian agriculture.

Q3) Answer the following questions in 400 words each. (any one) **[20]**

- i) Explain the impact on Agriculture of Special Economic Zone (SEZ).
- ii) State and explain Reason and Remedies of Drought.

Q4) Write Short Notes (any four)

[20]

- i) Foreign Direct investment
- ii) Cropping pattern
- iii) Agri-price policy
- iv) Water management
- v) National Rural employment guaranty scheme
- vi) Patnet policy

Total No. of Questions : 4]

P473

[4701] - 1016

F.Y. B.A.

अर्थशास्त्र

G - 1: कृषी अर्थशास्त्र

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) [20]
- अ) 'कृषी अर्थशास्त्राची' व्याप्ती सांगा.
ब) दुसऱ्या हरितक्रांतीची आवश्यकता स्पष्ट करा.
क) सहकार विपणनाचे दोष सांगा.
ड) शेतमजुराचे प्रकार सांगा.
इ) जल सिंचनाच्या पारंपारिक, पद्धती स्पष्ट करा.
फ) कृषी वित्त पुरवठ्याचे महत्व सांगा.
- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- अ) आर्थिक विकासातील शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) कृषी विपणनातील समस्या सांगा.
क) कृषी वित्तपुरवठ्याचे स्रोत सांगा.
ड) जागतिक व्यापार संघटनेचा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [20]
- अ) 'विशेष आर्थिक क्षेत्राचा' (सेझ) शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
ब) दुष्काळाची कारणे आणि उपाय सांगा व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

अ) थेट परकिय गुंतवणूक

ब) पीक रचना

क) शेतमाल किंमत धोरण

ड) पाणी व्यवस्थापन

इ) राष्ट्रीय ग्रामिण रोजगार हमी योजना

फ) स्वामित्व हक्क धोरण

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P474

[4701] - 1017

[Total No. of Pages : 8

F.Y. B.A

POLITICAL SCIENCE

G-1: INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each):

[20]

- a) Need of Constitution.
- b) Administrative relationship between centre and state.
- c) Governor's Role
- d) Voting Behaviour
- e) Structure of election commission.
- f) Issues of Development.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each):

[20]

- a) Explain the structure and function of Rajya Sabha.
- b) Explain the state directive principles.
- c) Explain structure and function of High court.
- d) Regional Imbalance

Q3) Attempt any one questions (400 words):

[20]

- a) Explain salient features of Indian federalism
- b) Explain the structure and function of election commission.

P.T.O.

Q4) Write short notes any four

[20]

- a) Constitutional Reminde's Right (Artical 32)
- b) Judicial Review
- c) Multi party system
- d) Regionalism
- e) Religion and politics.
- f) Fundamental Duties.

Total No. of Questions : 4]

P474

[4701] - 1017

F.Y. B.A

POLITICAL SCIENCE

G - 1: INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) [20]
- अ) राज्यघटनेची आवश्यकता
ब) केंद्र व राज्य प्रशासकीय संबंध
क) राज्यपालांची भूमिका
ड) मतदार वर्तन
इ) निवडणुक आयोगाची रचना
फ) विकासाचे प्रश्न
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) [20]
- अ) राज्यसभेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
ब) राज्याच्या धोरणांची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.
क) उच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
ड) प्रादेशिक असमतोल
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 400 शब्दांत) [20]
- अ) भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) निवडणुक आयोगाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) घटनात्मक उपाययोजनांचा हक्क (कलम 32वे)
- ब) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- क) बहुपक्षपद्धती
- ड) प्रदेशवाद
- इ) धर्म व राजकारण
- फ) मुलभूत कर्तव्ये

Total No. of Questions : 4]

P474

[4701] - 1017

F.Y.B.A

POLITICAL SCIENCE

G-1: MODERN INDIAN POLITICAL THOUGHT

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each): **[20]**

- a) Mahatma phule's view on sarvajnik satyadharma.
- b) Justice Ranade's views on state.
- c) Dr. Ambedkar's views on state socialism.
- d) Mahatma Gandhi's Non-violence.
- e) Savankar's view on Religion and science.
- f) Abul Kalam views on Democracy.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each): **[20]**

- a) Explain the thought of Lokmanya Tilak on Swarajya.
- b) Explain the Mahatma Gandhi's views on satyagraha.
- c) Analyse Dr. Ambedkar's on caste system.
- d) Explain Abul kalam theory of Nationalism.

Q3) Attempt any one questions (400 words). **[20]**

- a) Explain the thought's of Mahatma Phule Shudra-Atishudra.
- b) Explain Mahatma Gandhi's concept's of satyagraha and Non-violence.

Q4) Write Short Notes (any four)

[20]

- a) Ranade's view on British Government
- b) Mahatma Gandhi's Concept of sarvodya.
- c) Doctrine of Dhamma.
- d) M.N. Roy's national Movement.
- e) Savorkar's Hinduism.
- f) Abul kalam Pan-Islamism.

Total No. of Questions : 4]

P474

[4701] - 1017

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

G - 1: MODERN INDIAN POLITICAL THOUGHT

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) [20]
- अ) सार्वजनिक सत्यधर्मविषयक महात्मा फुले यांचे विचार
ब) न्या. रानडे यांचे राज्यविषयक विचार
क) डॉ. आंबेडकर राज्य समाजवाद विषयक विचार
ड) म. गांधीजीची अहिंसा
इ) सावरकरांचे धर्म व विज्ञान विषयक विचार
फ) अबुल कलाम यांचे लोकशाही विषयक विचार
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 200 शब्दांत) [20]
- अ) लोकमान्य टिळकांचे स्वराज्यविषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) म. गांधीजीचे सत्यग्रहासंबंधी विचार स्पष्ट करा.
क) डॉ. आंबेडकरांचे जातीव्यवस्थेचे विश्लेषण करा.
ड) अबुल कलाम यांचा राष्ट्रवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 400 शब्दांत) [20]
- अ) ज्योतिबा फुले यांचे 'शुद्र अतिशुद्र' या संबंधीचे विचार स्पष्ट करा.
ब) म. गांधीजीचे 'सत्याग्रह व अहिंसा' संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) रानडे यांचे ब्रिटिश शासन विषयक विचार
- ब) गांधीजीची सर्वोदय संकल्पना
- क) धम्म तत्व
- ड) एम. एन. रॉय – राष्ट्रीय चळवळ
- इ) सावरकरांचा हिंदुत्ववाद
- फ) अबुल कलाम पॅन इस्लामवाद

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P475

[4701] - 1018

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.A

HISTORY

**G - 1: Chhatrapati Shivaji and His Times (1630-1707)
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four): **[20]**

- i) State the importance of Bakhar literature.
- ii) Write the Bhakti Movement in brief.
- iii) Explain the Relation between Chh. Sambhaji and Akbar II.
- iv) State in short about 'Govgada'.
- v) Write about Revenue in Period of Chh. Shivaji.
- vi) State the types of fort in Times of Chh. Shivaji.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two): **[20]**

- i) Explain the sources of Maratha History in Persian Language.
- ii) Explain the Importance of Council of Eight Minister.
- iii) State the contribution of Chh. Rajaram in Maratha war of Independence.
- iv) Write the internal Trade in Period of Chh. Shivaji.

Q3) Answer the following question in 400 words each (any one) **[20]**

- i) Explain the Relation between Chh. Shivaji and Adilshah.
- ii) Explain the evaluation of Achievement of Chh. Sambhaji.

P.T.O.

Q4) Write short notes (any four):

[20]

- i) Bargir
- ii) Importance of Chh. Shivaji's victory of Jawali.
- iii) Relation between Chh. Shivaji and British.
- iv) Ajnapatra of Ramchandra Amatya.
- v) Coins of Chh. Shivaji's Period.
- vi) Temple Architecture of Chh. Shivaji's times.

Total No. of Questions : 4]

P475

[4701] - 1018

F.Y.B.A

HISTORY

G - 1: Chhatrapati Shivaji and His Times (1630-1707)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- i) बखर वाडःमयाचे महत्व सांगा.
- ii) भक्ती चळवळीविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- iii) छत्रपती संभाजी महाराज व अकबर यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- iv) गावगाड्याविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
- v) शिवकालीन महसूलासंदर्भात माहिती लिहा.
- vi) शिवकालीन किल्यांचे प्रकार सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- i) मराठ्यांच्या इतिहासाची फारसी भाषेतील साधने स्पष्ट करा.
- ii) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधानमंडळाचे महत्व स्पष्ट करा.
- iii) मराठा स्वातंत्र्य युद्धातील छत्रपती राजाराम यांचे योगदान सांगा.
- iv) शिवकालीन अंतर्गत व्यापाराची माहिती लिहा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नाचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक) [20]

- i) छत्रपती शिवाजी महाराज आणि आदिलशहा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- ii) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 4) संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- i) बारगीर
- ii) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जावळी विजयाचे महत्व
- iii) छत्रपती शिवाजी महाराज व इंग्रज संबंध
- iv) रामचंद्रपंत आमात्यांचे आज्ञापत्र
- v) शिवकालीन नाणी
- vi) शिवकालीन मंदिर स्थापत्य

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P476

[4701] - 1019

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

ANTHROPOLOGY

**G-1: Introduction to Social and Cultural Anthropology
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Answer ANY FOUR of the following in 100 words each: [20]

- a) What is Black Magic?
- b) Explain the element of culture.
- c) State any two uses of Anthropology brief.
- d) Write the uses of white magic.
- e) What are the formal means of social control among Tribes.
- f) Describe the 'concept of property'.

Q2) Answer ANY TWO of the following in 200 words each: [20]

- a) Describe the various ways of acquiring mates in Tribal society.
- b) Explain the various characteristics of culture.
- c) Write the importance of 'Bhagat' in tribal life.
- d) Describe the four stages of Tribal Economy.

Q3) Answer ANY ONE of the following in 400 words each: [20]

- a) Describe the various branches of Anthropology.
- b) Explain the nature of Law and Justice among Adivasis.

P.T.O.

Q4) Write short notes ANY FOUR of the following:

[20]

- a) Shifting cultivation.
- b) Divorce in Tribals
- c) Homo erectus
- d) Nuclear family
- e) Cultural Lag
- f) Head man

Total No. of Questions : 4]

P476

[4701] - 1019

F.Y.B.A

मानवशास्त्र

G-1: सामाजिक व सांस्कृतिक मानवशास्त्राची ओळख
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत लिहा: [20]
- अ) काळी जादू म्हणजे काय ?
ब) संस्कृतीचे घटक स्पष्ट करा.
क) मानवशास्त्राचे कोणतेही दोन उपयोग थोडक्यात लिहा.
ड) पांढऱ्या जादूचे उपयोग लिहा.
इ) आदिवासी समाजातील सामाजिक नियंत्रणाची औपचारिक साधणे कोणती आहेत.
फ) 'संपत्तीची संकल्पना' विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांपर्यंत लिहा: [20]
- अ) आदिवासी समाजातील वधु संपादनाच्या विविध पद्धती विशद करा.
ब) संस्कृतीची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
क) 'भगताचे' आदिवासी जीवनातील महत्व लिहा.
ड) आदिवासी अर्थव्यवस्थेच्या चार अवस्थांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांपर्यंत लिहा: [20]
- अ) मानवशास्त्राच्या विविध शाखांचे वर्णन करा.
ब) आदिवासी समाजातील कायदा व न्यायदानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा.

[20]

- अ) स्थलांतरीत शेती
- ब) आदिवासी मधील घटस्फोट
- क) होमो इरेक्टस
- ड) विभक्त कुटुंब
- इ) संस्कृती पाश्चयन
- फ) ग्रामप्रमुख

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P477

[4701] - 1020

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

GEOGRAPHY (G -1)

**Gg - 110: Elements of Geomorphology
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencil is allowed.*

Q1) Answer in 20 words each (Any ten):

[20]

- i) What is geomorphology?
- ii) What is Latitude?
- iii) What is local time?
- iv) What is 'conrad discontinuity'?
- v) Who and when introduce the continental drift theory?
- vi) State any two examples of metamorphic rocks.
- vii) What is folding?
- viii) What is weathering?
- ix) What is mass wasting?
- x) Define the slope.
- xi) Write any two causes of the flood.
- xii) Write any two methods of watershed management.
- xiii) Write any two landform which are surrounded by your area.

Q2) Answer in 50 words each (Any two):

[10]

- i) Nature of Geomorphology.
- ii) Write the properties of igneous rock.
- iii) Biological weathering.
- iv) Causes of 'tsunami'.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (Any two): **[20]**

- i) Describe the shape and size of the earth.
- ii) Explain the formation and type of the sedimentary rock.
- iii) Write in detail mechanical weathering.
- iv) Describe debris flow and mud flow.

Q4) Answer in 300 words each (Any two): **[30]**

- i) Describe in detail Wegner's continental drift theory.
- ii) Define volcano. Explain the causes of volcano.
- iii) Describe the landforms associated with erosional work of sea-waves.
- iv) Elaborate the application of applied Geomorphology in Resource Evaluation.

Total No. of Questions : 4]

P477

[4701]-1020

F.Y. B.A

भूगोल (G -1)

Gg - 110: भूरूपशास्त्राची मूलतत्त्वे
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) भूरूपशास्त्र म्हणजे काय?
- ii) अक्षवृत्त म्हणजे काय?
- iii) स्थानिक वेळ म्हणजे काय?
- iv) 'कॉनरॅड विलगता' म्हणजे काय?
- v) खंडवहन सिध्दांत कोणी व कधी मांडला?
- vi) रूपांतरित खडकाचे दोन उदाहरणे लिहा.
- vii) वलीकरण म्हणजे काय?
- viii) विदारण म्हणजे काय?
- ix) शिलापदार्थाची हालचाल म्हणजे काय?
- x) उताराची व्याख्या लिहा.
- xi) पुराचे कोणतेही दोन कारणे लिहा.
- xii) पाणलोटक्षेत्र व्यवस्थापनाच्या कोणत्याही दोन पध्दती लिहा.
- xiii) तुमच्या सभोवतालच्या परिसरातील कोणतेही दोन भूरूपे लिहा.

- प्रश्न 2) प्रत्येकी 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]
- भूरुपशास्त्राचे स्वरूप.
  - अग्निजन्य खडकाचे गुणधर्म.
  - जैविक विदारण.
  - त्सूनामीचे कारणे.
- प्रश्न 3) प्रत्येकी 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- पृथ्वीचा आकार व आकृतीचे वर्णन करा.
  - स्तरीत खडकाची निर्मिती व प्रकार सविस्तर लिहा.
  - कायिक विदारण सविस्तर लिहा.
  - डबरप्रवाह व पंकप्रवाह सविस्तर लिहा.
- प्रश्न 4) प्रत्येकी 300 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]
- वेगनरचा भूखंड वहन सिध्दांत सविस्तर वर्णन करा.
  - ज्वालामुखीची व्याख्या सांगून ज्वालामुखीची कारणे स्पष्ट करा.
  - सागरी लाटांच्या खनन कार्यामूळे निर्माण होणाऱ्या भूआकारांचे वर्णन करा.
  - साधनसंपत्ती मूल्यमापन या क्रियेचा उपयोजित भूरुपशास्त्रातील उपयोजन विषद करा.

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P478

[Total No. of Pages : 1

[4701]-1021

F.Y. B.A.

G - 1: MUSIC

राग संगीत गाङ्गन

(2013 पॅटर्न)

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे]

[एकूण गुण : 20

- सूचना :** 1) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उर्वरित सहा पैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.
3) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 5 झा प्रश्नाणे सङ्गान गुण आहेत.

प्र.1) झा अभङ्गासक्रङ्गातील कोणत्याही एका रागातील छोट्या खड्गालाचे (ङ्ङङ्ङलङ्ङ / द्रुत लङ्ङ) स्वर लेखन करा.

प्र.2) झा अभङ्गासक्रङ्गातील कोणत्याही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त झाहिती लिहा.

प्र.3) भजनी ठेका, एकताल, रूपक झा पैकी कोणत्याही एका तालाचे वैशिष्ट्यांसह झात्रा, खंड, टाळी, काल झा प्रश्नाणे लेखन करा.

प्र.4) वङ्गाखड्गा लिहा. (कोणत्याही पाच)

1) विवादी स्वर	2) पूर्वांग	3) उत्तरांग
4) ताल	5) सङ्ग	6) काल
7) राग	8) स्वर	

प्र.5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

1) खड्गाल	2) सप्तकाची वङ्गाखड्गा व प्रकार
3) रागांच्ङ्गा जाती	4) चल स्वर ह् अचल स्वर

प्र.6) निबंध लिहा. (कोणताही एक)

1) संगीतात तंबोचङ्गाचे ङ्ङहत्व	2) संगीत आणि जीवन	3) संगीताचे सांस्कृतिक ङ्ङहत्व

प्र.7) चरित्र लिहा. (कोणतेही एक)

1) पं. रवि शंकर	2) स्वाङ्गी हरिदास	3) तानसेन

P478

[4701]-1021

F.Y. B.A.

G - 1 : MUSIC

सतार

(2013 पॅटर्न)

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे]

[एकूण गुण : 20

- सूचना : 1) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उर्वरित सहा पैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.
3) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 5 झा प्रश्नाणे सङ्कान गुण आहेत.

प्र.1) झा अभङ्गासक्रङ्गातील कोणतझाही एका रागातील रजाखानी गत स्वर लीपिबद्ध करा.

प्र.2) झा अभङ्गासक्रङ्गातील कोणतझाही एका रागाची सविस्तर शास्त्रोक्त झुहिती लिहा.

प्र.3) रूपक, त्रिताल, एकताल झा पैकी कोणतझाही एका तालाचे झुत्रा, खंड, टाळी, काल झा प्रझाणे लेखन करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणतझाही दोन)

- 1) थाटांचे स्वर   2) सप्तकाचे प्रकार   3) रजाखानी गत
4) थाट व राग तुलना

प्र.5) थोडझात लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1) थाट   2) राग जाती   3) झुसितखानी गत
4) पूर्वांग ह् उत्तरांग

प्र.6) निबंध लिहा. (कोणताही एक)

- 1) लोक संगीत   2) संगीत आणि अन्झ ललित कला   3) स्वर लेखन पद्धती

प्र.7) चरित्र लिहा. (कोणतेही एक)

- 1) पं. विष्णू दिगंबर पलुस्कर   2) पं. विष्णू नाराझण भातखंडे   3) पं. रवि शंकर

P478

[4701]-1021

F.Y. B.A.

G - 1 : MUSIC

तबला

(2013 पॅटर्न)

वेळ : 1 तास 30 मिनिटे]

[एकूण गुण : 20

- सूचना : 1) पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उर्वरित सहा पैकी कोणतेही तीन असे एकूण चार प्रश्न सोडवा.
3) सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 5 झा प्रश्नाणे सङ्कान गुण आहेत.

प्र.1) झप तालाचे लेखन करा.

प्र.2) दादरा तालाचे लेखन करा.

प्र.3) केरवा (केहरवा) तालाचे लेखन करा.

प्र.4) व्हाख्खा लिहा. (कोणत्याही पाच)

1) पलटा	2) तिहाई	3) काङ्गदा	4) डुखडा
5) संगीत	6) स्वर	7) नाद	8) ताल

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणतेही एक)

1) दादरा तालाची दुप्पट	2) पं. वि. ना. भातखंडे ताल लिपि
3) लङ्ग व लङ्गीचे प्रकार	

प्र.6) थोड्यात लिहा. (कोणतेही एक)

1) झप तालात सङ्केपासून सङ्केपङ्कित एक तिहाई	2) त्रितालाची दुप्पट
3) दादरा तालात दोन डुखडे	

प्र.7) चरित्र लिहा. (कोणतेही एक)

1) उस्ताद हबिबुद्दिन खां	2) उस्ताद अझीर हुसैन खां

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P479

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1022

F.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

**(G - 1) : Principles of Public Administration
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

- i) Meaning of Public Administration.
- ii) Ecological Approach to study Public Administration.
- iii) Principle of co-ordination.
- iv) Staff Agencies.
- v) Promotion.
- vi) Principle of communication.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

- i) Behavioural Approach.
- ii) Principle of span of control.
- iii) Types of Budget.
- iv) Administrative Tribunals.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any One) : **[20]**

- i) Write the nature, scope and significance of Public Administration.
- ii) State the Methods of Recruitment.

Q4) Write short notes on (Any Four) : **[20]**

- i) Private Administration.
- ii) Leadership.
- iii) Lokpal.
- iv) Importance of Budget.
- v) Administrative Accountability.
- vi) Benefits of Retirement.

Total No. of Questions : 4]

P479

[4701]-1022

F.Y. B.A.

लोकप्रशासन

(G -1) : लोकप्रशासनाची मुलतत्त्वे

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- i) लोकप्रशासनाचा अर्थ
- ii) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा वातावरणात्मक दृष्टीकोन
- iii) समन्वयाचे तत्व
- iv) स्टाफ अभिकरण
- v) बढती
- vi) संवादाचे तत्व

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- i) वर्तन वादी दृष्टीकोन
- ii) नियंत्रण कक्षा
- iii) अंदाजपत्रकाचे प्रकार
- iv) प्रशासकीय न्यायधिकरण

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]

- i) लोकप्रशासनाचे स्वरूप, व्याप्ती व महत्व लिहा.
- ii) भरतीच्या पध्दती सांगा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही चार) [20]

- i) खाजगी प्रशासन.
- ii) नेतृत्व.
- iii) लोकपाल.
- iv) अंदाजपत्रकाचे महत्व.
- v) प्रशासकीय उत्तरदायित्व.
- vi) निवृत्तीचे फायदे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P480

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1023
F.Y.B.A.
PSYCHOLOGY
G -1 : General Psychology
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each : (Any Four) **[20]**

- i) Explain the method of Introspection.
- ii) Illustrate Perceptual Illusion.
- iii) Anger as a basic emotion - elaborate.
- iv) State the importance of EQ.
- v) State the function of autonomous nervous System.
- vi) Explain short term memory.

Q2) Answer the following questions in 200 words each : (Any Two) **[20]**

- i) Describe the functions of endocrine gland.
- ii) Discuss the experimental method in psychology.
- iii) Explain the types of learning.
- iv) Discuss the Causes of mentally challenged.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each : (Any One) [20]

- i) Define motivation. Explain the types of biological motivation.
- ii) What is Personality? Describe the Freud's Psychoanalytical theory of Personality.

Q4) Write Short notes : (Any Four) [20]

- i) Behaviorism.
- ii) Voluntary attention.
- iii) Perceptual constancy : Its type.
- iv) James - Lange theory of emotion.
- v) Insight Learning.
- vi) Logical thinking.

Total No. of Questions : 4]

P480

[4701]-1023
F.Y.B.A.
PSYCHOLOGY
G -1 : General Psychology
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृती काढा.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [20]
- i) आत्मनिरीक्षण पध्दती स्पष्ट करा.
  - ii) सांवेदनिक भ्रम - सोदाहरण स्पष्ट करा.
  - iii) राग एक मूलभूत भावना - विशद करा.
  - iv) भावनिक बुद्धीगुणांकांचे महत्त्व सांगा.
  - v) स्वायत्त नससंस्थेचे कार्य सांगा.
  - vi) अल्पकालिक स्मृती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. [20]
- i) अंतःस्त्रावी ग्रंथींच्या कार्याचे वर्णन करा.
  - ii) मानसशास्त्रातील प्रायोगिक पध्दतीची चर्चा करा.
  - iii) अध्ययनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
  - iv) मानसिक मंदत्वाच्या कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. [20]

- i) प्रेरणेची व्याख्या द्या. जैविक प्रेरणांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ii) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? फ्राईडच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या मनोविश्लेषण सिध्दांताचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर टीपा लिहा. [20]

- i) वर्तनवाद
- ii) ऐच्छिक अवधान
- iii) संवेदन स्थिरता : स्थिरतेचे प्रकार
- iv) जेम्स-लँज ची भावनेची उपपत्ती
- v) मर्मदृष्टी अध्ययन
- vi) तार्किक विचार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P481

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1024

F.Y. B.A.

GANDHIAN THOUGHT

**G -1 : Introduction to Gandhian Thoughts
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidate :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each : (Any Four) **[20]**

- i) Explain any one Indian Source which Influenced on Gandhiji.
- ii) Explain Gandhiji's opinion about Religion.
- iii) Explain in short meaning of Satyagraha.
- iv) Explain any two Ekadasavrata in brief.
- v) Explain Gandhiji's opinion about Caste System.
- vi) Explain any two Sins in brief.

Q2) Answer the following questions in 200 words each : (Any Two) **[20]**

- i) Explain fully Gandhiji's concept of Ramarajya.
- ii) Explain and evaluate Gandhiji's Idea about Satyagraha (Africa).
- iii) Explain Fearlessness a characteristics of Gandhiji's personality.

P.T.O.

- iv) Explain Gandhiji's role as a Political leader.
- v) Explain Gandhiji's Concept of Non-Violence.

Q3) Answer the following questions in 400 words each : (Any One) **[20]**

- i) Explain fully Gandhiji's views on Varna System.
- ii) Define Satyagraha and explain Various techniques of Satyagraha.

Q4) Write Short notes : (Any Four) **[20]**

- i) Concept of Satya.
- ii) Concept of Fasting.
- iii) Ekadasavrata.
- iv) Sarvodaya.
- v) Self respect.
- vi) Ideal Satyagrahi.

Total No. of Questions : 4]

P481

[4701]-1024

F.Y. B.A.

गांधी विचार

G -1 : गांधी विचाराची ओळख

(2013 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [20]

- i) गांधीजींवर प्रभाव असलेल्या कोणत्याही एका भारतीय स्रोताचे (भारतीय तत्त्वज्ञान विचार) स्पष्टीकरण करा.
- ii) गांधीजींची धर्माची संकल्पना स्पष्ट करा.
- iii) सत्याग्रहाचा अर्थ थोडक्यात स्पष्ट करा.
- iv) कोणतीही दोन एकादश व्रते थोडक्यात सांगा.
- v) गांधीजींची जात संकल्पनेविषयीची मते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- vi) कोणतीही दोन दूरिते थोडक्यात सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा.(कोणतेही दोन) [20]

- i) गांधीजींची रामराज्य संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
- ii) गांधीजींची दक्षिण आफ्रीकेतील सत्याग्रहाची (पहिला) संकल्पना स्पष्ट करा. त्याची चिकित्सा करा.
- iii) गांधीजींच्या व्यक्तिमत्वातील निर्भयतेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- iv) गांधीजींची राजकीय नेतृत्वाची भूमिका विशद करा.
- v) गांधीजींची अहिंसा संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दात उत्तरे लिहा.(कोणताही एक) [20]

- i) गांधीजींची वर्णाश्रम संकल्पना सविस्तर सांगा.
- ii) सत्याग्रह संकल्पनेची व्याख्या सांगून तिची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा.(कोणत्याही चार) [20]

- i) सत्य संकल्पना.
- ii) उपोषणाची संकल्पना.
- iii) एकादशव्रत.
- iv) सर्वोदय.
- v) स्व : आदर.
- vi) आदर्श सत्याग्रही.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P482

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1025

F.Y. B.A.

YOGA

**G - I : Yogvidya
(2013 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks :40

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain any one from the following in 50 words.

[5]

- i) Benefits of Niyama in behavioural development.
- ii) Benefits of Jivabandh.

Q2) Write short notes on any two of the following.

[10]

- i) Rajyoga.
- ii) Yama.
- iii) Dharana.
- iv) Kapalbhati.

P.T.O.

Q3) Answer any two questions from the following in 200 to 250 words each. **[15]**

- i) Misunderstand about Yoga.
- ii) Explain Karmayoga.
- iii) Importance of Asana for Physical Health.

Q4) Attempt any one question in detail. **[10]**

- i) Importance of Ashtang Yoga in day to day life.
- ii) What is Shudhikriya and give its importance for physical health.

Total No. of Questions : 4]

P482

[4701]-1025
F.Y. B.A.
YOGA
G - I : योगविद्या
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे 50 शब्दांत स्पष्टीकरण द्या.

[5]

- i) नियम व वर्तन विकासात लाभ.
- ii) जिव्हाबंधाचे उपयोग सांगा.

प्रश्न 2) थोडक्यात टीपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[10]

- i) राजयोग
- ii) यम
- iii) धारणा
- iv) कपालभाती

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे 200 ते 250 शब्दांत उत्तर द्या. [15]

- i) योगाविषयी गैरसमज सांगा.
- ii) कर्मयोगा स्पष्ट करा.
- iii) आसनाचे शारीरिक आरोग्यात महत्व सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. [10]

- i) अष्टांग योगाचे दैनंदिन जीवनात महत्व स्पष्ट करा.
- ii) शुद्धीक्रिया म्हणजे काय हे सांगून शुद्धीक्रियांचे शारीरिक आरोग्यात महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P484

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1027

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

**G - 1 : Household and General Economics
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (Any Four) **[20]**

- i) Explain the Basic Economics problems.
- ii) Explain the functions of money.
- iii) Explain the sources of family income and expenditure.
- iv) Explain the merits and demerits of Home Management.
- v) Explain the factors which affect Decision Making Process.
- vi) Explain the Importance of House Planning for different income group.

Q2) Answer the following questions in 200 words each. (Any Two): **[20]**

- i) Explain the Law of supply with suitable example.
- ii) Explain the suitable example family Budget and State. Difference between family and public Budget.
- iii) Explain the merits and demerits of decision making.
- iv) Explain the process of Home Management.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each. (Any One): **[20]**

- i) Explain the Law of Demand with suitable example.
- ii) Explain the Elements of Interior and Exterior Home Decoration.

Q4) Write short notes (Any Four) **[20]**

- i) Economics Law.
- ii) Market Mechanism.
- iii) Inflation and Deflation.
- iv) Human Value and Goals.
- v) Problems of Home Management.
- vi) Types of Account Keeping.

Total No. of Questions : 4]

P484

[4701]-1027

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

G - 1 : Household and General Economics

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
3) उजवीकडील अंक पूर्णगुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणतेही चार) [20]

- i) मुलभूत आर्थिक प्रश्न स्पष्ट करा.
- ii) पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.
- iii) कौटुंबिक उत्पन्नाचे व खर्चाचे मार्ग स्पष्ट करा.
- iv) गृहव्यवस्थापनाचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
- v) आर्थिक निर्णय प्रक्रियेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- vi) विविध उत्पन्न गटासाठी गृहनियोजनाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) [20]

- i) पुरवठ्याचा नियम सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ii) कौटुंबिक अंदाजपत्रक सोदाहरण स्पष्ट करा. आणि कौटुंबिक आणि सार्वजनिक अंदाजपत्रकातील फरक सांगा.
- iii) आर्थिक निर्णयाचे गुणदोष स्पष्ट करा.
- iv) गृह व्यवस्थापन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) [20]

- i) मागणीचा नियम सोदाहारण स्पष्ट करा.
- ii) अंतर्गत व बहिर्गत गृहसजावटीचे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- i) आर्थिक नियम
- ii) बाजारयंत्रणा.
- iii) भाववाढ व भावघट.
- iv) मानवी मूल्ये आणि उद्दिष्ट्ये.
- v) गृहव्यवस्थापनातील अडचणी.
- vi) हिशेब लिहीण्याचे प्रकार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1810

[Total No. of Pages : 1

[4701] - 1029

F.Y.B.A.

SOCIAL WORK

Social Reforms Movements in India

Social Indian to Social Welfare & Social Services

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss work of Dr. Babasaheb Ambedkar to empower deprived sections. **[16]**

OR

State Problems of backward classes in Urban & Rural area. **[16]**

Q2) State work of Swami Vivekananda.

OR

Discuss planned provision for girls education in Maharashtra.

Q3) State objectives of Arya Samaj. **[16]**

OR

Discuss problems of handicapped youth in society and suggest the remedies.

Q4) Discuss need for education regarding human rights for weaker sections. **[16]**

OR

State History of Bhudan Movement.

Q5) Short Note (Any Two): **[16]**

- a) Untouchability in Olden Social Structure.
- b) Educational work of Ramkrishna Mission.
- c) Development of social service in ancient India.
- d) Educational need for women in deprived section.

Total No. of Questions : 4]

P 878

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[4701] - 1033

F.Y. B.A.

COMMERCE

**G - 1 : Organisation of Commerce
(2008 & 2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words (any two)

[10]

- a) Explain the nature of 'Trade'
- b) What is wholesale 'Trade'?
- c) Define the term 'Business'
- d) What is 'Marketing'?

Q2) Answer the following questions in 100 words each (any four)

[20]

- a) Explain the scope of commerce
- b) Describe the Importance of Internal Trade
- c) Services of Retail
- d) Branding
- e) Road Transport
- f) Advertising as marketing tool - Discuss

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 250 words each (any three)

[30]

- a) Explain the elements of marketing mix.
- b) Explain the functions of money.
- c) Explain advantages of marketing.
- d) Explain internet advertising

Q4) Answer the following questions in 500 words each (any one)

[20]

- a) Define the term 'Retailer'. Explain the function of retailer.
- b) Explain the factors affecting selection of media.

Total No. of Questions : 4]

P 878

[4701] - 1033

F.Y. B.A.

G - 1 : वाणिज्य संघटन

(2008 & 2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) व्यापाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) 'घाऊक व्यापार' म्हणजे काय?
क) 'व्यवसाय' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
ड) 'विपणन' म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) वाणिज्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) अंतर्गत व्यापाराचे महत्व स्पष्ट करा.
क) किरकोळ व्यापाऱ्यांच्या सेवा.
ड) चिन्हांकन
इ) रस्ता वाहतूक
फ) जाहिरात हे एक विपणनाचे साधन - चर्चा करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[30]

- अ) विपणन मिश्र चे घटक स्पष्ट करा.
- ब) पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.
- क) विपणनाचे फायदे स्पष्ट करा.
- ड) इंटरनेट जाहिरात स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

[20]

- अ) किरकोळ व्यापाऱ्याची व्याख्या द्या. किरकोळ व्यापाऱ्याची कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) जाहिरात माध्यम निवडीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P493

[Total No. of Pages : 7

[4701] - 1039

F.Y. B.A.

LOGIC AND PRINCIPLES OF REASONING

G 1 : Introduction to Logic and Principles of Reasoning
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any four of the following :

[20]

- a) Symbolize the following propositions using the symbols given in bracket.
  - i) The car runs only if there is fuel in its tank. (R,F)
  - ii) If I work, then I earn money, but if I am idle, then I enjoy myself. (W, M, I, E).
  - iii) Either he has his old car repaired or he buys a new car. (R,N)
  - iv) If she prepares to earn a good living or she prepares to live a good life, then her college years are well spent. (E, L, W)
  - v) If you enroll in the course and do not study hard, then you will not pass. (E, S, P)
- b) Determine whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent with the help of truth table or truth tree method. (any two) :
  - i) $[(p \supset q) \cdot (q \supset p)] \equiv (p \equiv q)$
  - ii) $(p \supset q) \supset [\sim(q \cdot r) \supset \sim(r \cdot p)]$
  - iii) $[p \cdot (q \vee r)] \equiv [(p \cdot q) \vee (p \cdot r)]$
  - iv) $(p \supset q) \equiv \sim(\sim q \supset \sim p)$

P.T.O.

- c) Determine whether the following statement forms are tautologous with the help of shorter truth table method. (any two) :
- $[p \supset (q \supset r)] \equiv [(p \supset q) \supset r]$
  - $\{[(p \supset q) \cdot (r \supset s)] \cdot (\sim q \vee \sim s)\} \supset (\sim p \vee \sim r)$
  - $\sim(p \equiv q) \equiv [(p \cdot q) \vee (\sim p \cdot \sim q)]$
  - $(p \supset \sim p) \cdot (\sim p \supset p)$
- d) Explain refutation of dilemma using relevant examples.
- e) State & Explain the figures of a categorical syllogism.
- f) Write a note on deductive inferences.

Q2) Answer any two of the following :

[20]

- a) Prove validity of the following arguments using direct, indirect or conditional proof method. (any two) :
- $(\sim V \supset W) \cdot (X \supset W)$
 $\sim(\sim X \cdot V) / \therefore W$
  - $R \vee (S \cdot \sim T)$
 $(R \vee S) \supset (U \vee \sim T) / \therefore T \supset U$
  - $(N \cdot O) \supset P$
 $(\sim P \supset \sim O) \supset Q / \therefore N \supset Q$
  - $[R \supset (S \supset T)] \cdot [(R \cdot T) \supset U]$
 $R \cdot (S \vee T) / \therefore T \vee U$
- b) Convert and obvert the following propositions.
- All that glitters is not gold.
  - Some Politicians are Businessmen.
  - No cats fly.
  - Some penguins do not laugh.
  - All professors are entertaining
- c) Explain any four rules of a categorical syllogism.
- d) Explain the modern classification of propositions using relevant examples.

Q3) Answer any one of the following.

[20]

- a) Draw the traditional square of opposition and explain in detail the relations between A, E, I & O propositions using relevant examples.

OR

Demonstrate the invalidity of any two of the following arguments.

$$\begin{array}{l} \text{i) } E \supset (F \vee G) \\ G \supset (H \cdot I) \\ \sim H \\ \hline \therefore E \supset I \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ii) } X \equiv (Y \supset Z) \\ Y \equiv (\sim X \cdot \sim Z) \\ Z \equiv (X \vee \sim Y) \\ Y \\ \hline \therefore X \vee Z \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{iii) } J \supset (K \supset L) \\ K \supset (\sim L \supset M) \\ (L \vee M) \supset N \\ \hline \therefore J \supset N \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{iv) } A \supset (B \vee C) \\ B \supset (D \vee E) \\ E \supset F \\ \sim (F \vee D) \\ \hline \therefore \sim A \end{array}$$

- b) If, $U = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$

$$A = \{1, 2\}, B = \{1, 3, 5\}, C = \{2, 3, 5, 7\} \text{ \& } D = \{4, 5, 6, 7\}$$

Then list the elements of the following sets.

i) $A \cup B$

ii) $C \cap (A \cup B)$

iii) $C \cup D$

iv) $\sim A \cap \sim B$

v) $D \cap A$

Q4) Write short notes on any four of the following :

[20]

- Methods of defining sets.
- Fallacy of Division
- Propositional constants and propositional variables.
- Decision Procedure
- Disjunctive syllogism
- Conversion

Total No. of Questions : 4]

P493

[4701] - 1039

F.Y. B.A.

LOGIC AND PRINCIPLES OF REASONING

G 1 : Introduction to Logic and Principles of Reasoning

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [20]

- अ) कंसात दिलेल्या चिन्हांचा उपयोग करून खालील विधाने चिन्हांकित करा.
- गाडीच्या टाकीत इंधन असेल तरच ती चालते. (R,F)
  - मी जर काम केले तर पैसे कमवेन, पण मी जर स्वस्थ बसले तर मी मजेत राहीन. (W, M, I, E).
  - तो एकतर त्याची जुनी गाडी दुरुस्त करून घेईल किंवा नवीन गाडी घेईल. (R,N)
  - तिने जर चांगल्या उदरनिवाहाची तयारी केली किंवा तिने चांगले आयुष्य जगण्याची तयारी केली, तर तिची कॉलेजमधील वर्ष चांगली जातील. (E,L,W)
  - तू जर तो अभ्यासक्रम निवडलास, आणि चांगला अभ्यास केला नाहीस, तर तू पास होणार नाहीस. (E, S, P)
- ब) सत्यता कोष्टक पद्धती किंवा सत्यता वृक्ष पद्धतीच्या आधारे खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य किंवा नैमित्तिक सत्यासत्य आहेत ते ठरवा. (कोणतेही दोन)
- $[(p \supset q) \cdot (q \supset p)] \equiv (p \equiv q)$
  - $(p \supset q) \supset [\sim(q \cdot r) \supset \sim(r \cdot p)]$
  - $[p \cdot (q \vee r)] \equiv [(p \cdot q) \vee (p \cdot r)]$
  - $(p \supset q) \equiv \sim(\sim q \supset \sim p)$

क) लघुसत्यता कोष्टक पद्धतीच्या आधारे खालील विधानबंध सर्वतः सत्य आहेत का ते ठरवा. (कोणतेही दोन)

i) $[p \supset (q \supset r)] \equiv [(p \supset q) \supset r]$

ii) $\{[(p \supset q) \cdot (r \supset s)] \cdot (\sim q \vee \sim s)\} \supset (\sim p \vee \sim r)$

iii) $\sim(p \equiv q) \equiv [(p \cdot q) \vee (\sim p \cdot \sim q)]$

iv) $(p \supset \sim p) \cdot (\sim p \supset p)$

ड) योग्य उदाहरणांच्या सहाय्याने निषेधक उभयापत्ती स्पष्ट करा.

इ) निरुपाधिक संविधानाच्या आकृत्या सांगून स्पष्ट करा.

फ) नैगमनिक अनुमानावर टीप लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांची उत्तरे लिहा.

[20]

अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन युक्तिवादांची प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष किंवा सोपाधिक पद्धतीने नैगमनिक सिद्धता द्या.

i) $(\sim V \supset W) \cdot (X \supset W)$ ii) $R \vee (S \cdot \sim T)$

$\sim(\sim X \cdot V) / \therefore W$

$(R \vee S) \supset (U \vee \sim T) / \therefore T \supset U$

iii) $(N \cdot O) \supset P$

iv) $[R \supset (S \supset T)] \cdot [(R \cdot T) \supset U]$

$(\sim P \supset \sim O) \supset Q / \therefore N \supset Q$

$R \cdot (S \vee T) / \therefore T \vee U$

ब) पुढील विधानांचे परिवर्तन व प्रतिवर्तन करा.

i) सर्वच चमकणाऱ्या वस्तू सोनं नसतात.

ii) काही राजकारणी लोक व्यापारी असतात.

iii) एकही मांजर उडत नाही.

iv) काही पेंग्विन हसत नाहीत.

v) सर्व प्राध्यापक मनोरंजन करणारे असतात.

क) निरुपाधिक संविधानाचे कोणतेही चार नियम विषद करा.

ड) विधानांचे आधुनिक वर्गीकरण सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[20]

अ) पारंपारिक विधान प्रतियोग चौरस काढून A, E, I व O विधानांचा संबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

खालीलपैकी कोणत्याही दोन युक्तिवादांची अवैधता दाखवून द्या.

$$\begin{array}{l} \text{i) } E \supset (F \vee G) \\ G \supset (H \cdot I) \\ \sim H \\ \hline \therefore E \supset I \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ii) } X \equiv (Y \supset Z) \\ Y \equiv (\sim X \cdot \sim Z) \\ Z \equiv (X \vee \sim Y) \\ Y \\ \hline \therefore X \vee Z \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{iii) } J \supset (K \supset L) \\ K \supset (\sim L \supset M) \\ (L \vee M) \supset N \\ \hline \therefore J \supset N \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{iv) } A \supset (B \vee C) \\ B \supset (D \vee E) \\ E \supset F \\ \sim (F \vee D) \\ \hline \therefore \sim A \end{array}$$

ब) जर $U = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$

$A = \{1, 2\}$, $B = \{1, 3, 5\}$, $C = \{2, 3, 5, 7\}$ आणि $D = \{4, 5, 6, 7\}$

तर पुढील संचांचे घटक सांगा;

i) $A \cup B$

ii) $C \cap (A \cup B)$

iii) $C \cup D$

iv) $\sim A \cap \sim B$

v) $D \cap A$

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा.

[20]

- अ) संचांची व्याख्या करण्याच्या पद्धती.
- ब) विभाजन तर्कदोष.
- क) विधान अचरे व विधान चरे.
- ड) निर्णय पद्धती.
- इ) वैकल्पिक संविधान
- फ) परिवर्तन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P499

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1045
F.Y.B.A.
PHILOSOPHY
Introduction to Philosophy
(2013 Pattern) (General Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any four of the following questions in 100 words each. **[20]**

- i) Explain the concept of *Ruta*.
- ii) Explain : What is Theism?
- iii) Explain the nature of the concept of *Darshan*.
- iv) State the classification of Art
- v) State the concept of moral Rightness.
- vi) Explain the nature of Metaphysics as branch of Philosophy.

Q2) Answer any two of the following questions in 200 words each. **[20]**

- i) Give an account of *Charvaka's Dehatmavaad*.
- ii) What according to you is the nature of Utilitarianism?
- iii) Discuss the method of *Dialogue* and bring out it's significance.
- iv) Explain and discuss the concept of *Dharma*.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words each. **[20]**

- i) Discuss Hedonism critically.
- ii) Elaborately discuss the nature of *Anumana* as source of knowledge.

Q4) Write short notes on any four. **[20]**

- i) *Shabda*
- ii) Three Runas.
- iii) Etymology of the term 'Philosophy'.
- iv) The Concept of Obligation.
- v) Good Will according to Kant.
- vi) Anatmavad.

Total No. of Questions : 4]

P499

[4701]-1045
F.Y.B.A.
PHILOSOPHY
Introduction to Philosophy
(2013 Pattern) (General Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[20]

- i) ऋत ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ii) देववाद म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.
- iii) दर्शन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- iv) कलेचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- v) 'नैतिकदृष्ट्या योग्य' ही संकल्पना सांगा.
- vi) तत्त्वज्ञानाची एक शाखा म्हणून सत्ताशास्त्राचे स्वरूप विशद करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा.

[20]

- i) चार्वाकांच्या देहात्मवादाचे स्वरूप सांगा.
- ii) उपयुक्ततावादाचे स्वरूप काय आहे, असे तुम्हाला वाटते ?
- iii) संवाद पद्धतीची चर्चा करा आणि त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- iv) धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि तिची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. [20]

- i) सुखवादाची चिकित्सक चर्चा करा.
- ii) ज्ञानाचे साधन म्हणून *अनुमान* प्रमाणाच्या स्वरूपाची सविस्तर माहिती द्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपण लिहा. [20]

- i) शब्द
- ii) तीन ऋणे
- iii) 'Philosophy' या संज्ञेची व्युत्पत्ती
- iv) बंधनकारकतेची संकल्पना
- v) कान्टच्या मते सत्संकल्प
- vi) अनात्मवाद

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P500

[4701] - 1046

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.A.

MATHEMATICAL PREREQUISITES

(2008 and 2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN of the following

[20]

- a) Solve the equations $x + 2y = 5$, $3x - 2y = 7$
- b) Find equilibrium price for $Q_s = 10 - 2P$, $Q_d = 5 + 3P$
- c) Find slope at $x = 2$ when $y = x^3 + 4$
- d) Define marginal cost
- e) Find marginal function at $Q = 3$ if $TC = 3Q^2 + 7Q + 12$
- f) Find Z_{yx} if $Z = x^3 y^2 + y^2 + 4$
- g) Evaluate $\frac{dy}{dx}$ at $x = -1$ if $y = 3x^5 + 2x$
- h) Evaluate $\lim_{x \rightarrow 5} (x^2 - 2x + 1)$
- i) Find $\frac{dy}{dx}$ when $y = a + bx + cx^2$
- j) Define inflection point
- k) Find slope and y - intercept of $x + 3y = 2$
- l) What is critical point
- m) If $y = u^3$ and $u = 2x - 1$ Find $\frac{dy}{dx}$

P.T.O.

Q2) Solve any two of the following

[10]

- a) Use product rule to find $\frac{dy}{dx}$ if $y = 7x^9(3x^2 - 12)$
- b) Find the MR function if $P = Q^2 + 2Q + 1$. Evaluate at $Q = 2$
- c) Use quotient rule to find $\frac{dy}{dx}$ if $y = \frac{4x^5}{1-3x}$
- d) If $Z = x^2y^2 - y^3$ then verify that $Z_{xy} = Z_{yx}$

Q3) Evaluate any two of the following

[20]

- a) Examine $Z = 6x^2 - 9x - 3xy - 7y + 5y^2$ for extreme values
- b) Find y', y'', y''' and y^{iv} at $x = 3$ if $y = x^3 + 3x^2 + 9x - 7$
- c) Find price elasticity of supply at $P = 3$ and $P = 5$ where $Q = -2 + 0.8P$
- d) Explain Lagrange's method undetermined multipliers

Q4) Attempt any two of the following.

[30]

- a) The profit function is $\pi = 160x - 3x^2 - 2xy - 2y^2 + 120y - 18$
Maximise the function and evaluate at critical points
- b) If $Z = (12x - 7y)^2$ then find Z_x, Z_y, Z_{xx}, Z_{yy} at $x = 1, y = -1$
- c) Define product and quotient rules of derivative Find $\frac{dy}{dx}$ at $x = 0$ and

$$x = 1 \text{ if } y = \frac{5x^2 - 9x + 8}{x^2 + 1}$$

- d) Minimise cost functions $AC = 200 - 24Q + Q^2$ and
 $TC = \frac{1}{3}Q^3 - 4.5Q^2 + 14Q + 22$

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P501

[Total No. of Pages : 4

[4701]-1047
F.Y.B.A.
FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write the following questions answers in 100 words each (any four) : **[20]**

- i) Explain the merits of Religion.
- ii) Explain the Types of Economy.
- iii) State the information about Indian Space Research.
- iv) State the causes of gender disparity.
- v) State the information about professional values.
- vi) State the information about work of Satyashodhak Samaj.

Q2) Write the following questions answers in 200 words each. (any two) **[20]**

- i) State the information about major Religion in India.
- ii) State the information about Feminism movement in India.
- iii) State the supporting component of National Integration.
- iv) Explain the merits and Demerits of privatization.

P.T.O.

Q3) Write the answer of any one of the following in 400 words. **[20]**

- i) State the causes of Transformation movement Rise.
- ii) State the characteristics of Indian society.

Q4) Write the following short notes in 100 words each. (any four) **[20]**

- i) Vedic Literatures.
- ii) Nature of Religion.
- iii) Prarthana Samaj.
- iv) Globalization.
- v) Government.
- vi) Religious values.

Total No. of Questions : 4]

P501

[4701]-1047
F.Y.B.A.
FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(पायाभूत अभ्यासक्रम)
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नाची 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (फक्त चार)

[20]

- i) धर्माचे गुण स्पष्ट करा.
- ii) अर्थव्यवस्थेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iii) भारतीय अवकाश संशोधनाविषयी माहिती सांगा.
- iv) लैंगिक विषमतेची कारणे सांगा.
- v) व्यावसायिक मुल्याबाबत माहिती सांगा.
- vi) सत्यशोधक समाजाच्या कार्याबाबत माहिती सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (फक्त दोन)

[20]

- i) भारतातील प्रमुख धर्माविषयी माहिती सांगा.
- ii) भारतातील स्त्रिवादी चळवळीबाबत माहिती सांगा.
- iii) राष्ट्रीय एकात्मतेस पोषक ठरणारे घटक सांगा.
- iv) खाजगीकरणाचे गुणदोष स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 400 शब्दात उत्तर लिहा.

[20]

- i) परिवर्तन वादी चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा.
- ii) भारतीय समाजाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.4) खालील टिपा 100 शब्दात लिहा. (फक्त चार)

[20]

- i) वैदिक साहित्य
- ii) धर्माचे स्वरूप
- iii) प्रार्थना समाज
- iv) जागतिकीकरण
- v) सरकार / शासन संस्था
- vi) धार्मिक मुल्ये

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P502

[4701] - 1050

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.A.

COMPUTER APPLICATIONS

(2013 Pattern) (Paper - I) (Theory) (Vocational)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) Draw a neat-labeled diagram wherever necessary.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following : (Any Five)

[10]

- a) Binary.
- b) Unicode.
- c) Optical Scanner.
- d) MS DOS.
- e) CD-ROM.
- f) MAN.
- g) Taskbar.

Q2) Answer the following (any two) :

[10]

- a) Explain any 2 input devices in detail.
- b) Explain Types of Application Software.
- c) What is search engine ? Explain uses of search engine.

P.T.O.

Q3) Solve the following :

[15]

a) Binary division :

$$101011 / 101$$

b) Binary Subtraction :

$$101010111 - 1011$$

c) Binary Addition :

$$101010111 + 101011$$

d) Convert from Decimal to Binary :

$$(33)_{10} = ( )_2$$

e) Convert from Hexadecimal to binary :

$$(ABC)_{16} = ( )_2$$

Q4) Answer the following :

[5]

What is difference between Ms - Word and Ms - Excel ?

OR

What is internet ? What are the advantages and disadvantages of internet ?

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P503

[4701] - 1051

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A. (Vocational)

FUNCTIONAL ENGLISH

**An Introduction to English Language and Writing Skills in
English (Theory)
(2013 Pattern) (Paper - I)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1) a) Write short notes on any two of the following. [6]**
- i) Language as a means of communication
  - ii) Organs of Speech
  - iii) Consonants in English
- b) Fill in the blanks. (any five) [5]**
- i) The back vowels in British RP are _____.
  - ii) The initial consonant sound in the word 'last' is _____.
  - iii) _____ are semi vowels in British RP.
  - iv) Diphthongs ending in / U / are _____.
  - v) The vowel sound in the word 'seat' is _____.
  - vi) The final consonant sound in the word 'fine' is _____.
  - vii) There are _____ number of vowels and _____ number of diphthongs in British RP.
- c) State whether the following statements are true or false. (any five) [5]**
- i) All consonants are voiceless sounds.
  - ii) Lips are active articulators.
  - iii) / P / and / b / are nasal consonants.

P.T.O.

- iv) / i: / is a back vowel.
- v) In the articulation of voiceless sounds, the vocal cords vibrate.
- vi) A diphthong is a vowel glide within the same syllable.
- vii) There are five central vowels in British RP.

Q2) a) Use the correct tense forms of the verbs given in the brackets. [3]

Sham (say) suddenly to his friend, "I tell you. I didn't hit him. You (ask) him." He (rush) at Sunil.

b) Fill in the blanks with appropriate prepositions given in brackets. [2]

[by; of ; to; on]

These experiments were ___ provide a better understanding ___ the physical processes at work ___ the earth and they were a part of a collaborative effort made ___ scientists based in different countries.

c) Change the voice. (any two) [2]

- i) He wrote the answer effectively.
- ii) The chairman was reporting the news.
- iii) Sachin had purchased two mobiles.

d) Use articles (a/an/the) wherever necessary. [2]

She stood in front of ___ shop. There was ___ exquisite dress material displayed. She went inside and talked to ___ salesman. She asked him to pack ___ dress material for her.

e) Choose the correct alternative and rewrite the sentences. (any five) [5]

- i) Rahul is one of the greatest (player/players).
- ii) The waiter brought the bill, (didn't he?/doesn't he?).
- iii) (My brother's friend/Friend of my brother) will arrive late.
- iv) I (play/plays) cricket everyday.
- v) Radha is my teacher's (cousin/cousin sister)
- vi) The child is unable (to do/ of doing) this work.
- vii) My friend loves tea (to/than) juice.

- Q3)** a) Write notes on any two of the following. [10]
- i) The uses of rising tone
  - ii) Word accent
  - iii) Weak forms in English
- b) Divide the following sentences into tone groups and mark accent and intonation. (any five) [10]
- i) Ajay came early, talked to his father and went away.
  - ii) Good morning.
  - iii) Why? Why did he do it?
  - iv) Have you finished? When?
  - v) Come inside.
  - vi) Our college starts at eight.
  - vii) How beautiful!

- Q4)** Develop the following points into a good paragraph of about fifteen sentences. [10]

Computers and Human Life

Introduction – Revolution in world – Speedy and accurate processing of information – Automation of offices – Uses in various fields – Use in education – Mechanical function take over human activity – Life is not mechanical – Computers as tools – Conclusion.

OR

Write a short paragraph on the topic ‘Value of Friendship’.

- Q5)** Convert the following information in the form of a paragraph. [10]

Table Showing Sales in Two Shops

Month	Ramkrishna Computech, Pune	Modern Computers, Satara
June, 2014	35 Lakhs	15 Lakhs
July, 2014	32 Lakhs	17 Lakhs
August, 2014	28 Lakhs	18 Lakhs
September, 2014	30 Lakhs	22 Lakhs
October, 2014	36 Lakhs	22 Lakhs

Q6) Read the following entries from the Oxford Advanced Learner's Dictionary and answer the questions given below. (any five) [10]

- home town** *noun* the place where you were born or lived as a child
- home truth** *noun* [usually pl.] a true but unpleasant fact about a person, usually told to them by sb else: *It's time you told him a few home truths.*
- home-ward** /'həʊmwəd; AmE 'həʊmwɔːrd/ *adj.* going towards home: *the homeward journey* ► **home-ward** (also **home-wards** especially BrE) *adv.*: *Commuters were heading homeward at the end of the day.* ◊ *We drove homewards in silence.* ◊ *We were homeward bound at last.*
- home-work** /'həʊmwɜːk; AmE 'həʊmwɜːrk/ *noun* [U] 1 work that is given by teachers for students to do at home: *I still haven't done my geography homework.* ◊ *How much homework do you get?* ◊ *I have to write up the notes for homework.* 2 (informal) work that sb does to prepare for sth: *You could tell that he had really done his homework* (= found out all he needed to know).
- home-work-er** /'həʊmwɜːkə(r); AmE 'həʊmwɜːrk- / *noun* a person who works at home, often doing jobs that are not well paid such as making clothes for shops/stores ► **home-work-ing** *noun* [U]
- homey** (also **homy**) /'həʊmi; AmE 'həʊmi/ *adj.* (especially AmE) pleasant and comfortable, like home: *The hotel had a nice, homey atmosphere.*
- homi-cidal** /,hɒmɪ'saɪdl; AmE ,hɑːm-/ *adj.* likely to kill another person; making sb likely to kill another person: *a homicidal maniac* ◊ *He had clear homicidal tendencies.*
- homi-cide** /'hɒmɪsaɪd; AmE 'hɑːm-/ *noun* [C, U] (especially AmE, law) the crime of killing sb deliberately [SYN] MURDER—compare MANSLAUGHTER
- hom-ily** /'hɒməli; AmE 'hɑːm-/ (pl. **-ies**) *noun* (formal, often disapproving) a speech or piece of writing giving advice on the correct way to behave, etc: *She delivered a homily on the virtues of family life.*

Questions :

- i) Write two meanings of 'homework'.
- ii) Give the British and the American pronunciations of the word 'homeworker'.
- iii) Transcribe the words 'homey' and 'homily' phonemically.
- iv) Use the word 'hometown' in your own sentence.
- v) How many syllables are there in the words 'homeworker' and 'homicidal'?
- vi) Which syllables have primary stress in the words 'homicide' and 'homeward'.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P504

[4701] - 1052

[Total No. of Pages : 2

F.Y.B.A. (Vocational)
TRAVELAND TOURISM MANAGEMENT
Fundamentals of Tourism
(2008 and 2013 Pattern) (Paper - I)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams and sketches wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencil is allowed.*

Q1) Explain any two in brief (Around 50 words).

[10]

- a) Beach Tourism.
- b) Foreign Currency.
- c) Domestic Tourism.
- d) Tourism.

Q2) Write short notes on any four (Around 100 words).

[20]

- a) Purpose of travel in olden days.
- b) Tourism Business.
- c) Concept of Annual Holiday.
- d) Pleasure Travel.
- e) Output Ratio.
- f) Cultural Tourism in India.

P.T.O.

Q3) Answer any three (200-250 words).

[30]

- a) Mention the components of tourism.
- b) Why is tourism industry called employment generator? Explain.
- c) What are the multi-national regulations affecting the tourism industry?
- d) Explain the concept of paid holiday and mass tourism.
- e) How does tourism industry support the society?

Q4) Answer in detail any one (Around 500 words).

[20]

- a) Mention the growth of tourism pre-and post-independence.
- b) Mention the economic impacts of tourism industry of a country.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P505

[4701] - 1055

[Total No. of Pages : 2

**F.Y.B.A. (Vocational)
COMPUTER APPLICATION
(2013 Pattern) (Paper - II)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following (Any four)

[20]

- a) What is difference between string and Array?
- b) Explain Storage Classes in C
- c) Explain three loops in 'C'
- d) Explain Exp 1; Exp2; Exp3 with example
- e) Explain structures in C
- f) How functions are useful in C

Q2) Write a program for the following (Any two)

[10]

- a) Write a C program to print the number entered by user only if the number entered is positive
- b) Write a C program to check whether a number entered by user is even or odd
- c) Write a program to find the sum of first 5 natural numbers

P.T.O.

Q3) Find the output

[10]

- a) `main ()`
`{ int d = 10;`
`do printf(“%d\n”,d--);`
`while (d >= 1);}`
- i) Adding 9 integers
  - ii) Adding integers from 1 to 9
  - iii) Displaying integers from 10 to 1
  - iv) None of these

- b) `char x = ‘B’;`
`switch (x)`
`{case ‘A’: printf(“a”);`
`case ‘B’: printf(“b”);`
`case ‘C’: printf(“c”);}`
- i) B
  - ii) b
  - iii) BC
  - iv) bc

